FISKALNI KAPACITET GRADOVA SPLITSKO - DALMATINSKE ŽUPANIJE

Banić, Ivan

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:641866

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

SVEUČILIŠTE U SPLITU

EKONOMSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

FISKALNI KAPACITET GRADOVA SPLITSKO - DALMATINSKE ŽUPANIJE

Mentor:

Izv.prof. dr.sc. Josip Visković

Student:

Ivan Banić

Split, rujan, 2019.

SADRŽAJ:

1. UVOD 1

1.1. Definiranje problema istraživanja 1

1.2. Ciljevi rada 1

1.3. Metode rada 1

1.4. Struktura rada 1

2. FISKALNI KAPACITET 2

2.1. Razvoj lokalne samouprave od osamostaljenja Hrvatske do danas 3

2.2. Decentralizacija financiranja lokalne samouprave 4

2.3. Financiranje lokalnih samouprava 5

2.3.1. Glavni izvori financiranja lokalne i područne (regionalne) samouprave 6

2.4. Karakteristike sustava lokalne samouprave u Hrvatskoj 7

2.5. Fiskalno izravnanje 8

2.5.1. Okomito fiskalno izravnanje 8

2.5.2. Vodoravno fiskalno izravnanje 9

2.5.3. Raspodjela poreza na dohodak 9

2.5.4. Raspodjela sredstava fiskalnog izravnanja 10

2.5.5 Vizualni prikaz načina dodjele sredstava fiskalnog izravnanja 11

3. ANALIZA FISKALNOG KAPACITETA GRADOVA SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE 15

3.1. Prikaz i analiza prihoda i rashoda zajedno svih gradova Splitsko-dalmatinske županije 15

3.2. Prikaz i analiza fiskalnog kapaciteta grada Splita 18

3.3. Prikaz i analiza fiskalnog kapaciteta grada Imotskog 21

3.4. Prikaz i analiza fiskalnog kapaciteta grada Makarske 25

3.5. Prikaz i analiza fiskalnog kapaciteta grada Sinja 29

3.6. Prikaz fiskalnog kapaciteta ostalih gradova Splitsko-dalmatinske županije 33

4. ZAKLJUČAK 35

LITERATURA 37

POPIS SLIKA 39

POPIS GRAFIKONA **39**
SAŽETAK **41**
SUMMARY **41**

1. UVOD

1.1. Definiranje problema istraživanja

Financiranje jedinica lokalne samouprave provodi se kroz razne oblike prihoda koji su često nedostatni za financiranje svih proračunskih rashoda uslijed čega nastaje proračunski deficit. Navedeno značajno utječe na cjelokupno gospodarstvo, stoga se u radu problematizira fiskalni kapacitet gradova Splitsko-dalmatinske županije kako bi se uvidjela njihova snaga i struktura.

1.2. Ciljevi rada

Glavni cilj ovog završnog rada je analizirati strukturu prihoda gradova Splitsko-dalmatinske županije, te identificirati koliki je udio vlastitih prihoda u ukupnim proračunskim prihodima, te ih prikazati i interpretirati analizirane kvantitativne podatke. Primjer će biti dan na odabranim gradovima Splitsko-dalmatinske županije.

1.3. Metode rada

Pri pisanju rada korištene su knjige, znanstveni i stručni članci i internetski izvori te metode analize i sinteze, induktivna i deduktivna metoda te metode komparacije i deskripcije.

1.4. Struktura rada

Ovaj završni rad organiziran je u četiri dijela. U prvom tj. uvodnom dijelu rada definirani su problem i ciljevi rada, metode i struktura rada. Drugi dio odnosno teorijski dio sastoji se od dijela koji govori općenito o fiskalnom kapacitetu, fiskalnoj decentralizaciji te fiskalnom izravnanju. U trećem dijelu analizira se fiskalni kapacitet gradova Splitsko-dalmatinske županije. U posljednjem tj. zaključnom dijelu se navode i završno pojašnjavaju najvažnija zapažanja i teze iznesene u okviru ovog završnog rada.

2. FISKALNI KAPACITET

Fiskalni kapacitet predstavlja vještinu lokalnih jedinica da vlastitim proračunskim sredstvima financiraju proračunske rashode, a upravo bruto dohodak po stanovniku je mjera koja pokazuje fiskalni kapacitet određene lokalne jedinice. Moguća različitost fiskalnih kapaciteta određenih lokalnih jedinica uzrok je razlike njihovih poreznih osnovica. Trenutno stanje javnih uprava i financija, kao i stanje u posljednjih dvadesetak godine dokazuje da je javna uprava neefikasna.[1]

Visina opterećenja koju jedinice lokalne samouprave mogu podnijeti tijekom nekog vremenskog razdoblja ovisi o strukturi,snazi te raspodjeli fiskalnih ovlaštenja. Zbog razlika u ekonomskim,a posljedično i u poreznim osnovicama proizlaze i različiti fiskalni kapaciteti što utječe na stupanj zadovoljavanja javnih potreba po stanovniku. Procjenom fiskalnog kapaciteta utvrđuju se jedinice lokalne samouprave koje imaju nižu poreznu osnovicu te kojima su potrebna dodatna sredstva da bi se ispunio donji nivo zadovoljenja javnih usluga.[2]

Tablica 1. Glavni pokazatelji fiskalnog kapaciteta

Prema funkcijskoj klasifikaciji proračuna	Prema ekonomskoj klasifikaciji proračuna
- rashodi za obranu po stanovniku, - rashodi za opće javne funkcije po stanovniku, - rashodi za socijalnu zaštitu po stanovniku, - rashodi za rekreaciju, kulturu i religiju po stanovniku, - rashodi za obrazovanje po stanovniku, - rashodi za zaštitu okoliša po stanovniku, - rashodi za sigurnost i javni red po stanovniku, - rashodi za ekonomske poslove po stanovniku, - rashodi za unaprjeđenje stanovanja i zajednice po stanovniku, - rashodi za zdravstvo po stanovniku.	- ukupan zbroj prihoda po stanovniku, - subvencije po stanovniku, - ukupna pomoć po stanovniku, - prihodi poslovanja po stanovniku, - prihodi od administrativnih pristojbi po stanovniku, - ukupni porezni prihodi po stanovniku, - ukupni prihodi umanjeni za pomoći i dio poreza na dohodak namijenjen dijelu financiranja decentraliziranih funkcija - prihodi od imovine po stanovniku, - ukupni materijalni rashodi po stanovniku, - ukupna pomoć u inozemstvu i unutar države po stanovniku, - ukupni rashodi po stanovniku, - rashodi poslovanja po stanovniku, - rashodi za zaposlene po stanovniku.

Izvor: Babić, Z., Botrić, V., Božić, Lj., Jurlina, D., Kordej, Ž. i dr. (2010): Analitičke podloge za učinkovitu decentralizaciju u Hrvatskoj. Dostupno na: https://www.eizg.hr/userdocsimages/projekti/zavrseni/studija_analiticke_podloge_za_ucinkovitu_decentralizaciju_u_hrvatskoj.pdf

[1] Hohnjec I., Kocelj A., Jakir–Bajo I. (2017): Novi model financiranja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, TIM4PIN MAGAZIN, Zagreb, str. 1.

[2] Čulo, I. (2002.) : Financiranje jedinica lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj, Veleučilište u Požegi, Matica hrvatska

2.1. Razvoj lokalne samouprave od osamostaljenja Hrvatske do danas

U razvoju lokalne samouprave mogu se vidjeti četiri faze. Prva faza koja je trajala od 1990. do 1993., druga faza koja je trajala od 1993. do 2001., zatim treća faza koja je trajala od 2001. do 2009. te četvrta faza koja traje od 2009. pa sve do danas.

Prva etapa razvoja lokalne samouprave trajala je od 1990. do 1993. te je lokalna samouprava imala institucionalni okvir iz prethodnog, socijalističkog razdoblja. Stare jedinice djelovale su pod jednakom teritorijalnom organizacijom te istim predstavničkim i izvršnim vlastima. U tom trenutku u Hrvatskoj je postojalo sto općina i glavni grad Zagreb kao ujedinjena općina. Predstavnička tijela su bile komunalne skupštine koje su birale izvršna tijela, tj. izvršno vijeće i predsjednika izvršnog vijeća. Komunalne skupštine su imale značajnu ulogu u donošenju političkih odluka te mnogo različitih ovlasti i nadležnosti. Bile su sastavljene od vijeća zajedničkog rada, društveno – političkog te vijeća mjesnih zajednica

Druga etapa razvoja lokalne samouprave započinje uvođenjem novih zakona kojim je na snagu stupila nova teritorijalna organizacija.[3] Naime, radilo se o 418 općina i 69 gradova na razini lokalne samouprave te o 20 županija na razini lokalne uprave i samouprave.[4] Na prvoj razini uspostavljanja novog sistema lokakalne samouprave osnovani su gradovi i općine te njihova predstavnička i izvršna tijela. Glavni javni zadaci gradova i općina bile su komunalne usluge poput gospodarenja otpadom, upravljanja vodoopskrbom, održavanje javnih površina i lokalnih cesta. Drugi zadatak je bio urbanističko planiranje i upravljanje razvojem lokalne zajednice. Na drugoj razini su bile osnovane županije kao jedinice lokalne samouprave i jedinice državne uprave na prvoj razini koje su pokrivale većinu općina i gradova. Glavna zamjerka ovog modela bila je u rascjepu, točnije velikom broju jedinica lokalne samouprave s ograničenom vlašću i niskom fiskalnim i administrativnim kapacitetom. Unatoč velikom broju jedinica lokalne samouprave, zapravo je bila riječ o centralizaciji javnih vlasti u Hrvatskoj.

Treća etapa razvoja lokalne samouprave obilježena je ustavnim promjenama iz 2000. Te promjene su stvorile daljnu pretpostavku razvoja sustava lokalne samouprave. Ustav tretira županije kao jedinice teritorijalne ili područne (regionalne) samouprave. Uz to dao je mnoge javne zadatke u nadležnosti jedinica lokalne i područne samouprave, implementirao načelo solidarnosti i supsidijarnosti i uveo opću klauzula u definiranju lokalnih javnih zadaća i dužnosti. Novo zakonodavstvo značilo je i veoma širok lokalnih poslova za obavljanje po uzoru na moderne zemlje. Također s novim zakonskim rješenjima poslovi lokalne

[3] Klarić, M.(2017) : Problems and Developments in the Croatian Local Self-Government... Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, str. 807.- 823

[4] Koprić, I. (2010.) Stanje lokalne samouprave u Hrvatskoj, Hrvatska javna uprava, god. 10., br. 3., str. 666.

samouprave potpuno su odijeljeni od poslova državne uprave na lokalnoj razini. U Zakon o organizaciji državne uprave stavljen je i dio kojim se regulira funkcioniranje državne uprave na lokalnoj razini te su nakon toga osnovani uredi državne uprave u županijama čija je svrha bila upravljanje javnim poslovima koji su bili u nadležnosti države. Također i općine su provele mini reformu kojom su u praksi imale istu nadležnost kao i prije, ali su javne poslove mogle prenijeti na podopćinske jedinice.

Četvrta etapa razvoja lokalne samouprave započela je uvođenjem novog oblika jedinica lokalne samouprave koje su imale neke povlastice kao i županije. Točnije neki veći gradovi te gradovi koji su bili administrativna središta županija su dobili te povlastice. Nadležnost se ogledala u poslovima škola, zdravstva, urbanističkog planiranja, postupka dobivanja građevinskih dozvola. Druga promjena odnosila se na izborni sustav u jedinicama lokalne i područne samouprave tj. izborima gradonačelnika i župana. Njihov mandat postao je neovisan od većine u općinskom i gradskom vijeću ili skupštini županije te se uz to poboljšao politički položaj. No s druge strane prilikom donošenja proračuna gradonačelnik ili župan su morali pred općinska i gradska vijeća i skupštine županija morali predstaviti prijedlog,a vijeća te skupština su imale opciju prihvatiti ili odbiti taj prijedlog.[5]

2.2. Decentralizacija financiranja lokalne samouprave

Decentralizacija države se može definirati na nekoliko načina. Ona se najjednostavnije može objasniti prijenosom političke moći, ali i utjecaja s više razine vlasti odnosno središnje države. Utjecaj se odnosi na regionalnu i lokalnu vlast odnosno na nižu razinu vlasti. Potrebno je naglasiti da je decentralizacija različita među državama, a ona se pojavljuje da bi se poboljšao javni sektor. Decentralizacijom se najbolje postiže zadovoljavanje različitih interesa na lokalnoj razini te se sagledavaju potrebe za javnim dobrima i uslugama da se osiguraju sve razine. Provođenje decentralizacije državnih funkcija može biti od višestruke koristi kako za državu u cjelini tako i za pojedinačne lokalne vlasti. Budući da lokalna vlast ima bolji uvid u javne usluge preko njih se povećava i njihova efikasnost u pružanju javnih usluga. U lokalnim proračunima za financiranje razvojnih rashoda izdvaja se tek petina ukupnih rashoda što je nedovoljno za financiranje različitih razvojnih projekata nužnih za podmirenje lokalnih javnih potreba i za lokalni razvoj. Potreba za zaduživanjem lokalnih jedinica postoji zbog manjka prihoda u odnosu na rashode u proračunima.[6] To je naročito izraženo u proračunima gradova

[5] Klarić, M.(2017) : Problems and Developments in the Croatian Local Self-Government... Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, str. 807.- 823

[6] Jurlina Alibegović, D. (2010): Financiranje lokalne samouprave, Ekonomski institut, Zagreb, str. 94 .-95.

koji imaju viši fiskalni kapacitet i žele financirati niz razvojnih projekata za poboljšanje standarda života stanovnika. U strukturi lokalnih proračuna najveći udio imaju porezni prihodi na čiju visinu općine i gradovi ne mogu utjecati jer visinu porezne stope pa i osnovicu propisuje središnja država.

Decentralizacija se provodi kako bi se smanjio udio javnog sektora u cijelom gospodarstvu, omogućava se kvalitetnija alokacija resursa između središnje i lokalne vlasti, te poboljšava način prikupljanja poreza i ostalih prihoda. Hrvatska je visoko centralizirana država i to prema udjelu prihoda i izdataka općina, gradova i županija u ukupnim prihodima i dotacijama konsolidirane opće države. Naime, lokalna samouprava je još od samih početaka imala osnovne zadatke poput preciziranja upravnih postupaka te dorađivanja svojih nadležnosti. S vremenom, kako su se vanjski i unutarnji politički činitelji usklađivali, a stanje smirivalo, općine/gradovi dobivali su sve više ovlasti da sami upravljaju svojim razvojem.[7]

2.3. Financiranje lokalnih samouprava

Način na koji općine, gradovi te županije prikupljaju svoja proračunska sredstva reguliran je zakonima. Naime, u zakonom propisanim granicama se mijenja visina stope te tako utječe na visinu prikupljenih proračunskih prihoda.[8] Državni proračun predstavlja sustavni pregled planiranih prihoda i rashoda neke države u određenom vremenskom razdoblju koji formulira vlada, a odobrava ga parlament. Pritom je važno da se na proračun ne gleda samo kao na plan prihoda i rashoda, već kao na okvir koji služi za njihovo izvršenje.[9] Čin odobrenja proračuna ima zakonsku i administrativnu snagu iz koje proizlaze ovlasti te dužnosti za tijela koja ga izvršavaju. Poticaj za sastavljanje proračuna proizlazi iz zakona u svrhu gospodarskog razvoja te makroekonomske stabilnosti. Ministarstvo financija u suradnji s drugim tijelima državne uprave priprema izvješće o gospodarskoj i fiskalnoj situaciji te na temelju toga daje predviđanja glavnih vrsta prihoda i izdataka za narednu fiskalnu godinu.[10]

---

[7] Babić, Z., Botrić, V., Božić, Lj., Jurlina Alibegović, D., i dr. (2010): Analitičke podloge za učinkovitu decentralizaciju u Hrvatskoj. Dostupno na: https://www.eizg.hr/userdocsimages/projekti/zavrseni/studija_analiticke_podloge_za_ucinkovitu_decentralizaciju_u_hrvatskoj.pdf , [09.8.2019.]

[8] Bajo, A (2004): Fiskalna decentralizacija, Institut za javne financije, Zagreb ,str. : 57-58 Dostupno na: : http://www.ijf.hr/rosen/rosenic/decentralizacija.pdf

[9] Narodne novine : Zakon o proračunu, Narodne novine d.d. Zagreb, broj 87/08,136/12,15/15

[10] Čulo, I. (2002.) : Financiranje jedinica lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj, Veleučilište u Požegi, Matica hrvatska

Fiskalna autonomija označava sposobnost lokalnih jedinica da samostalno utvrđuju osnovice i stope poreznih, ali i neporeznih prihoda.[11] Unatoč malom broju fiskalnih instrumenata na koje općine i gradovi mogu izvršiti utjecaj, prikupljeni proračunski prihodi komponenta su na koju jedinice lokalne samoouprave imaju mogućnosti utjecati na način da samostalno utvrđuju poreznu stopu jednog poreznog prihoda. Pritom se misli na porez na korištenje javnih površina, dok za ostale poreze također samostalno određuju porezne stope u rasponu koji određuje zakon.[12]

2.3.1. Glavni izvori financiranja lokalne i područne (regionalne) samouprave

Državni tj. lokalni proračuni predstavljaju glavno sredstvo financiranja javnih rashoda u većini suvremenih država. Jedinice lokalne i područne (regionalne) financiraju se iz pet izvora:

1. vlastiti izvori,
2. zajednički porezi,
3. zajednički prihodi od naknada za koncesije,
4. pomoći – fiskalno izravnanje te
5. zaduživanje.

Prihodi jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave su :

1. općinski, gradski, odnosno županijski porezi, prirez, naknade, doprinosi i pristojbe,
2. prihodi od stvari u njezinom vlasništvu i imovinskih prava,
3. prihodi od trgovačkih društava i drugih pravnih osoba u njezinom vlasništvu, odnosno u kojima ima udio ili dionice,
4. prihodi od naknada za koncesiju koje daje njezino predstavničko tijelo,
5. novčane kazne i oduzeta imovinska korist za prekršaje koje sama propiše u skladu sa zakonom,
6. udio u zajedničkim porezima s Republikom Hrvatskom,
7. sredstva pomoći i dotacija Republike Hrvatske predviđena u državnom proračunu te
8. drugi prihodi određeni zakonom.[13]

---

[11] Bajo, A (2004): Fiskalna decentralizacija, Institut za javne financije, Zagreb ,str. : 57-58 Dostupno na: : http://www.ijf.hr/rosen/rosenic/decentralizacija.pdf

[12] Jurlina Alibegović, D. (2012): Fiskalna decentralizacija u Hrvatskoj ; Između želja i mogućnosti, Ekonomski institut, str.38
Dostupno na: http://iju.hr/Dokumenti/fju_1.pdf

[13] Šinković, Z. (2019): Financiranje jedinica lokalne i regionalne (područne samouprave). Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 56, 1/2019., str. 223.- 250

2.4. Karakteristike sustava lokalne samouprave u Hrvatskoj

Brojne rasprave pokazuju kako je Hrvatskoj prijeko potrebna reorganizacija sustava lokalne samouprave. Dio sustava je i teritorijalna struktura čijom su se daljnom analizom utvrdile negativne točke kao što su:

- neuravnoteženost,
- slabi razvojni potencijali,
- složenost teritorijalne organizacije,
- nedovoljna efikanost lokalne samouprave,
- nedovoljna stabilnost te
- centralistički način upravljanja zemljom.

Brojka od 428 općina, 127 gradova te 20 županija i gradom Zagrebom sa dvostrukom ulogom grada i županije pokazuje veliku složenost teritorijalne organizacije. Štoviše postoje i područja posebne državne skrbi koje čine brdsko-planinska područja, otoci, te gradovi Vukovar i Zagreb. Sve navedeno nam govori da su potrebni veliki napori da bi sustav funkcionirao na pravi način što iziskuje velike troškove, a smanjuje efikasnost. Od 1993. do 2010. broj općina i gradova porastao je za 14,20% (sa 486 na 555), što se tiče gradova osnovano je novih 58, broj općina porastao je za 69, dok je 58 općina osnovanih 1992. daljnjom reorganizacijom dobilo status grada. Teritorijalna organizacija mijenjana je čak dvadeset puta u nešto manje od dvadeset godina što potvrđuje nedovoljnu stabilnost teritorijalne strukture. O lošoj teritorijalnoj strukturi govori i neuravnoteženost teritorijalne strukture. Primjerice s jedne strane imamo općinu sa 137 stanovnika(Civljane), dok s druge strane postoji općina s gotovo 13 000 stanovnika(Čepin). Isto vrijedi i za gradove, pa tako postoje oni s manje od 2 000 stanovnika i oni s gotovo 200 000 stanovnika. U takvoj situaciji ekonomski snažnije jedinice imaju mogućnost ulaganja sredstava u razvoj čime se povećava razmjer između razvijenosti sa onim slabijim jedinicama. Sve veće razlike u razvijenosti jedinica dovode i do migracija stanovništva u potrazi za boljim životom. Dalje dolazimo do nedovoljne efikasnosti lokalne samouprave koja se ogleda u tome da samo 240 jedinica ima 75% pokrivenih rashoda. Od 50% do 75% pokrivenosti rashoda vlastitim prihodima ima 150 jedinica, a manje od 50% pokrivenosti rashoda ima čak 170 jedinica. Možemo zaključiti da je svega 240 jedinica lokalne samouprave donekle u mogućnosti funkcionirati samostalno, dok

su ostale ovisne o pomoći države. Jedan od problema je i centralistički način upravljanja zemljom koji ne pridonosi ekonomskom i društvenom razvoju.[14]

Zbog svega navedenog može se zaključiti da je Hrvatskoj prijeko potrebna teritorijalna reorganizacija, a ispunjenjem sljedeća 3 uvjeta zajedno ili u kombinaciji došli bi do društvenog i ekonomskog razvoja:

- promjena temeljnog načina upravljanja zemljom.
- nove, razvojne svrhe lokalne samouprave,
- racionalne ideje efikasne javne uprave[15]

2.5. Fiskalno izravnanje

Zbog nejednakih uvjeta u kojima su se različita područja razvijala, gradovi i općine razlikuju se po stupnju gospodarskog razvoja i efikasnosti pokrivanja rashoda vlastitim prihodima. Budući da sve jedinice lokalne samouprave nemaju iste mogućnosti da svojim stanovnicima omoguće zadovoljenje osnovnih javnih usluga, država taj problem rješaje sistemom fiskalnog izravnanja.[16] Fiskalno izravnanje predstavlja sistem kojim država smanjuje razlike proizašle zbog nemogućnosti jednakog prikupljanja prihoda jedinica lokalne i regionalne samouprave. Razlikuju se dvije vrste fiskalnog izravnanja:

- okomito
- vodoravno.[17]

2.5.1. Okomito fiskalno izravnanje

Država poseže za okomitim fiskalnim izravnanjem u slučaju nejednakih rashoda i prihoda između viših i nižih razina vlasti. U slučaju da jedinice lokalne samouprave porast rashoda ne prate povećanjem stope poreza doći će do povećanja jaza stoga dijeljenje prihoda država mora regulirati na pravi način. Zbog toga se javlja pitanje raspodjele poreza za lokalne jedinice i središnju državu. Često lokalni porezi nisu dostatni za zadovoljenje potreba, te je središnja država primorana reagirati dodjelom poreza sa širom poreznom osnovicom. U slučaju da središnja država nije u mogućnosti dodjelom novih poreza riješiti okomiti jaz, lokalnim

[14] Koprić, I.(2010) : Karakteristike sustava lokalne samouprave u Hrvatskoj, HRVATSKA JAVNA UPRAVA,str. 371-386
[15] Ibidem
[16] Hohnjec, I., Kocelj, A., Jakir-Bajo, I. (2017).. Novi model financiranja lokalne i područne(regionalne) samouprave, str. 1.
[17] Bajo, A. (1998): Fiskalno izravnanje. Financijska praksa, 1998, 22 (4-5), str. 649-652. Raspoloživo na: http://www.ijf.hr/pojmovnik/fiskalno_izravnanje.htm

jedinicima ne preostaje nego se zadužiti u inozemstvu i zemlji. Lokalne jedinice imaju i pravo određivanja porezne osnovice i visine stope poreza, ali da se porezi ne bi regulirali na način koji nije predviđen zakonom zadužena je središnja država provjerom rashoda lokalnih jedinica. Dijeljenje prihoda između različitih razina vlasti sustav je koji koriste mnoge zemlje kao što su : Njemačka, Austrija, Španjolska, Danska, a između ostalih i Hrvatska.[18]

2.5.2. Vodoravno fiskalno izravnanje

Imajući u vidu razlike u stupnju razvoja između pojedinih dijelova države dotacije postaju prijeko potrebne manje razvijenim lokalnim jedinicama. Dotacije predstavljaju sredstva koje središnja država proslijeđuje općinama i gradovima na temelju izračuna fiskalne nejednakosti. Fiskalni kapacitet predstavlja osnovnu mjeru fiskalne nejednakosti, a ogleda se u sposobnosti lokalnih jedinica da prikupljanjem prihoda iz vlastitih izvora financiraju javne usluge. Razlikujemo dvije vrste dotacija:

- dotacije od središnje države te
- dotacije između regija koje se daju izravno siromašnim jedinicama na kooperativnoj osnovi.

Između ove dvije vrste dotacija u praksi se boljom pokazala dotacija sa razine regije. No ipak u mnogim državama nema baš razumijevanja za ovaj način pomoći te su dotacije u većini slučajeva ipak od središnje države. Pravo na korištenje dotacija imaju samo one lokalne jedinice koje nisu u mogućnosti u dovoljnoj mjeri pokriti proračunske rashode vlastitim prihodima. Da bi se dotacije raspodijelile na pravedan način potrebno je utvrditi točno fiskalno stanje lokalnih jedinica, ali zbog mogućnosti manipulacije lokalnih jedinica za povoljniju situaciju pri dodjeli dotacija, ta bi odluka trebala biti na razini središnje države. [19]

2.5.3. Raspodjela poreza na dohodak

Jedan od razloga porezne reforme započete 2016. godine osim smanjenja poreznog opterećenja bile su i promjene poreza na dohodak koje su posljedično utjecale i na sistem fiskalnog izravnanja.[20]

---

[18] Ibidem
[19] Bajo, A. (1998): Fiskalno izravnanje. Financijska praksa, 1998, 22 (4-5), str. 649-652. Raspoloživo na: http://www.ijf.hr/pojmovnik/fiskalno_izravnanje.htm [13.08.2019.]
[20] Hohnjec, I., Kocelj, A., Jakir-Bajo, I. (2017).. Novi model financiranja lokalne i područne(regionalne) samouprave, str. 2.

Prema novom Zakonu o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koji je stupio na snagu 01.siječnja 2018. prihod od poreza na dohodak raspoređuje se na sljedeći način:

- udio općine, odnosno grada 60%,
- udio županije 17%,
- udio za decentralizirane funkcije 6% te
- udio za fiskalno izravnanje 17%.

Dok se udio za decentralizirane funkcije od 6% raspoređuje na sljedeći način:

- za osnovno školstvo 1,9%,
- za srednje školstvo 1,3 %,
- za socijalnu skrb 0,8%, i to 0,2% za centre za socijalnu skrb i 0,6% za domove za starije i nemoćne osobe,
- za zdravstvo 1,0 % te
- za vatrogastvo – javne vatrogasne postrojbe 1,0%.[21]

2.5.4. Raspodjela sredstava fiskalnog izravnanja

Sredstva potrebna za fiskalno izravnanje određuju se na način da se razlika između referentne vrijednosti kapaciteta ostvarenih poreznih prihoda i kapaciteta poreznih prihoda pomnoži sa brojem stanovnika jedinice lokalne samoouprave. Kapacitet ostvarenih poreznih prihoda jedinica lokalne samoouprave predstavlja petogodišnji prosjek ukupnih prihoda od poreza na dohodak ostvarenih na području lokalne samouprave te prihoda od prireza koji bi općina, odnosno grad ostvario uvođenjem maksimalne stope prireza, po glavi stanovnika pojedine općine, odnosno grada. Referentnu vrijednost grada karakterizira također petogodišnji prosjek ukupnih prihoda od poreza na dohodak, ali ostvarenih na području svih gradova te prihoda od prireza koje bi gradovi ostvarili uvođenjem maksimalne stope prireza po glavi stanovnika svih gradova, dok se referentna vrijednost općina dobije na način da se konačna vrijednost uveća

[21] Narodne novine, (2017): Zakon o financiranju jedinica lokalne i regionalne(područne samouprave, Narodne novine d.d. Zagreb, broj 127.

za 50% zbog nejednakih mogućnosti prikupljanja poreza između gradova i općina, a i nejednakih javnih usluga koje pružaju.[22]

2.5.5 Vizualni prikaz načina dodjele sredstava fiskalnog izravnanja

Da bi se dobio ukupan iznos sredstava fiskalnog izravnanja najprije je potrebno izračunati petogodišnji prosjek ukupnih prihoda od poreza na dohodak te prihoda od maksimalne stope prireza, u ovom slučaju općine A za razdoblje od 2012. do 2016.godine,a zatim se izračunata vrijednost podijeli s brojem stanovnika općine A i dobijemo kapacitet ostvarenih poreznih prihoda koji iznosi 1.125 kuna po stanovniku za općinu A.

Da bi došli do potrebnih sredstava fiskalnog izravnanja općine A potrebno je izračunati i referentnu vrijednost kapaciteta poreznih prihoda za sve općine koja u ovom slučaju iznosi 1.925 kuna po stanovniku.

Nakon što se dobio kapacitet ostvarenih poreznih prihoda općine A(1.125), te referentna vrijednost kapaciteta ostvarenih poreznih prihoda za općine(1.925) razlika između ove dvije vrijednosti(800) se pomnoži sa brojem stanovnika općine A(1.000) te se dobiju potrebna sredstva za fiskalno izravnanje općine A na godišnjoj razini(800.000kn).

Na kraju se ukupan iznos sredstava fiskalnog izravnanja koja država mora raspodijeliti dobije tako da se zbroje sredstva fiskalnog izravnanja svih općina,gradova te županija u Republici Hrvatskoj koji imaju potrebu za istim. Sljedećim slikama prikazati će se vizualno sistem dodjele sredstava fiskalnog izravnanja.

[22] Hohnjec, I., Kocelj, A., Jakir-Bajo, I. (2017).. Novi model financiranja lokalne i područne(regionalne) samouprave, str. 7.

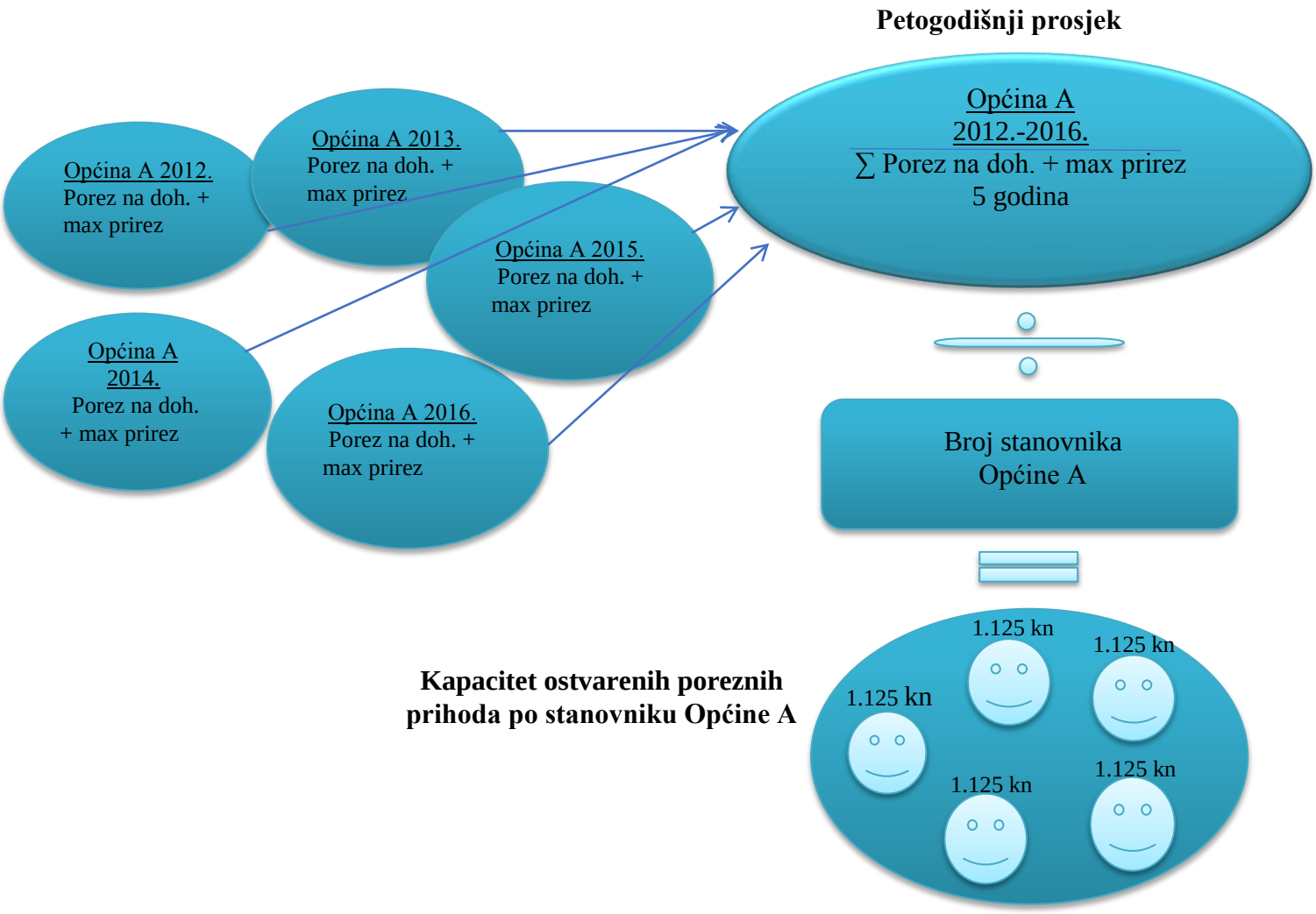

Slika 1. Izračun kapaciteta ostvarenih poreznih prihoda Općine A

Izvor : Izrada autora prema : Hohnjec, I., Kocelj, A., Jakir-Bajo, I. (2017).. Novi model financiranja lokalne i područne(regionalne) samouprave, 6. -7.

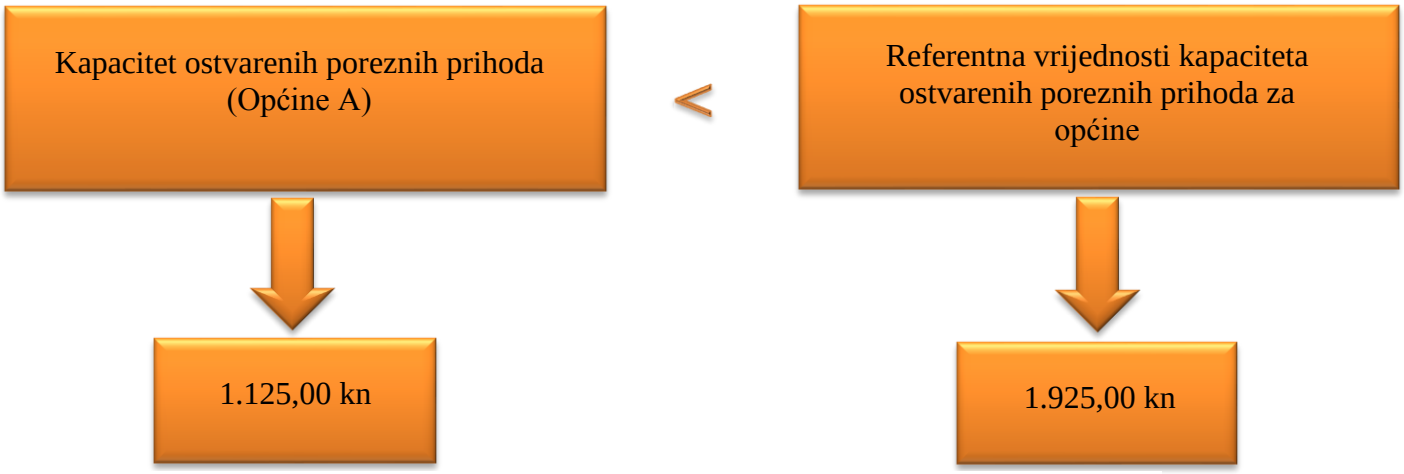

Izvor : Izrada autora prema : Hohnjec, I., Kocelj, A., Jakir-Bajo, I. (2017).. Novi model financiranja lokalne i područne(regionalne) samouprave, 6. -7.

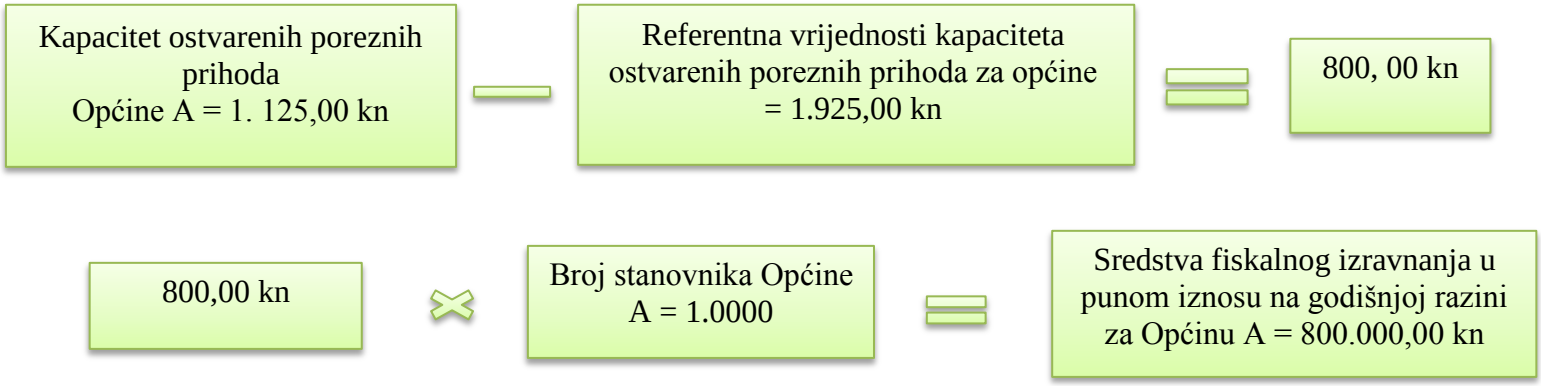

Slika 4. Izračun sredstava fiskalnog izravnanja u punom iznosu za Općinu A

Izvor : Izrada autora prema : Hohnjec, I., Kocelj, A., Jakir-Bajo, I. (2017).. Novi model financiranja lokalne i područne(regionalne) samouprave, 6. -7.

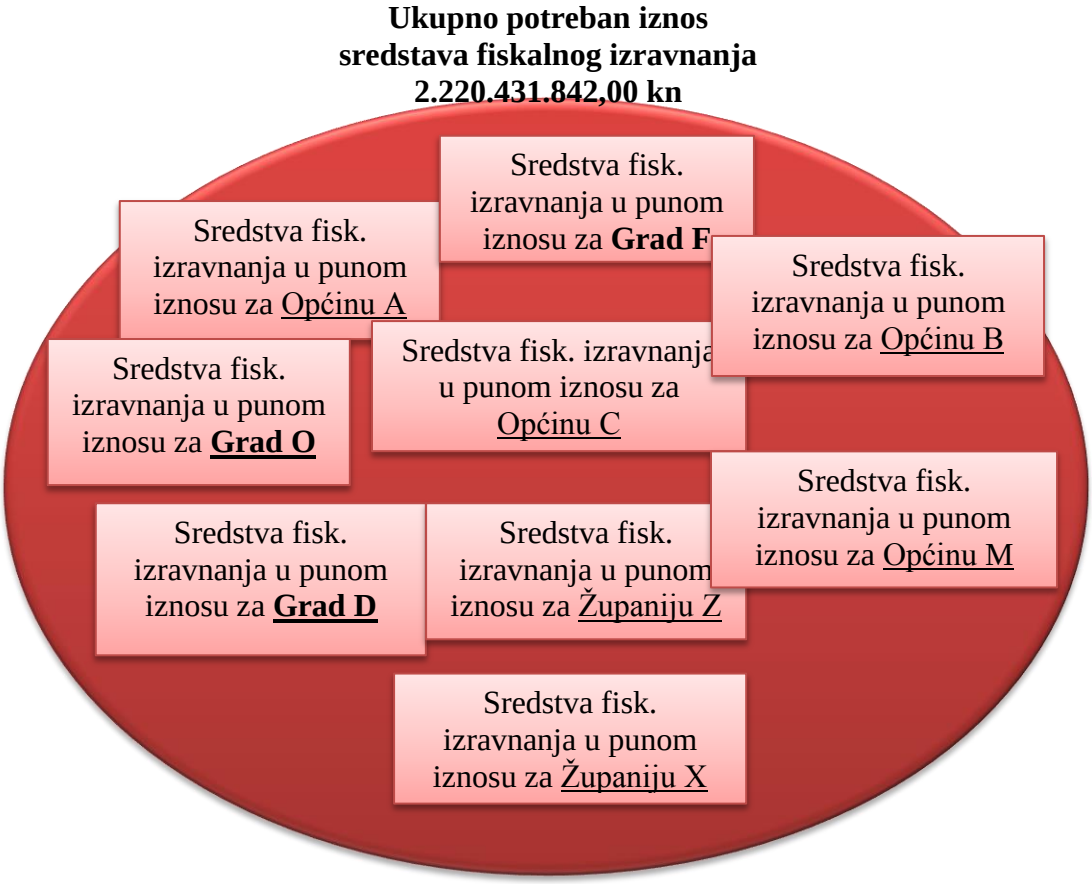

Slika 6. Ukupna sredstva fiskalnog izravnanja u punom iznosu

Izvor : Izrada autora prema : Hohnjec, I., Kocelj, A., Jakir-Bajo, I. (2017).. Novi model financiranja lokalne i područne(regionalne) samouprave, 6. -7.

Prema dostupnim podacima referentna vrijednost za 2019.godinu iznosi:

- općine - 1.942,77 kn,
- gradovi - 2.545,42 kn,
- županije - 315,60 kn.

Ukupna sredstva za fiskalno izravnanje iznose 2.220.431.842 kn. Najveći udio u sredstvima fiskalnog izravnanja imaju gradovi :

- Vukovar - 46.462.096 kn sa udjelom u ukupnom sredstvima fiskalnog izravnanja od 2,09248%
- Đakovo – 41.604.738 kn sa udjelom od 1,87372%,
- Slavonski Brod – 40.073.593 kn sa udjelom od 1,80477%,
- Petrinja – 34.434.605 kn sa udjelom od 1,55081%,
- Sinj – 29.391.581 kn sa udjelom od 1,32369%,
- Knin – 28.287.700 kn sa udjelom od 1,27397%.[23]

Iz predstavljenih podataka možemo vidjeti da najveću potrebu za sredstvima fiskalnog izravnanja imaju gradovi iz Slavonije (Vukovar, Đakovo, Slavonski Brod) i Dalmatinske Zagore (Sinj, Knin).

Razlog zbog kojeg je potrebna pomoć fiskalnog izravnanja gradovima u Slavoniji može se tražiti u gospodarskom i ekonomskom zaostatku Istočne Hrvatske zbog posljedica rata, zapostavljenosti poljoprivrede te loše privatizacije. Uz sve to ni demografska situacija ne ide u prilog gradovima u Slavoniji jer se između 2001. i 2011.godine iz pet županija istočne Hrvatske iselilo 85 261 stanovnika, a prognoze za budućnost nisu blistave jer se očekuje da će do polovice 21.stoljeća Istočna Hrvatska izgubiti najmanje trećinu stanovništva popisanog 2011.godine.[24]

Razlog potrebne pomoći fiskalnog izravnanja grada Sinja može se tražiti u gubitku statusa potpomognutog područja 2014.godine, dok je na Knin veliki utjecaj imao rat od kojeg se do danas u gospodarskom i ekonomskom smislu nije oporavio na pravi način.

[23] Ministarstvo financija : Fiskalno izravnanje , Dostupno na : http://www.mfin.hr/hr/fiskalno-izravnanje
[24] Živić, D. (2018) : Depopulacija i starenje u Istočnoj Hrvatskoj, Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/214076[10.09.2019.]

3. ANALIZA FISKALNOG KAPACITETA GRADOVA SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE

U nastavku rada autor će analizirati fiskalni kapacitet zajedno svih gradova Splitsko-dalmatinske županije te pojedinačno Splita, Imotskog, Makarske i Sinja kako prihode i rashode poslovanja, tako i njihovu strukturu i na kraju ukupne prihode i rashode.

3.1. Prikaz i analiza prihoda i rashoda zajedno svih gradova Splitsko-dalmatinske županije

Tablica 2. Prihodi i rashodi poslovanja zajedno svih gradova Splitsko-dalmatinske županije

SVI GRADOVI SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE	**2014.**	**2015.**	**2016.**	**2017.**	**2018.**
PRIHODI POSLOVANJA	**1.270.646.849**	**1.231.521.427**	**1.311.133.326**	**1.381.461.226**	**1.635.365.534**
Prihodi od poreza	710.451.696	645.924.358	698.408.826	696,688.092	929.103.107
Doprinosi	0	0	0	0	0
Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna	83.240.133	119.195.322	120.770.299	172.015.570	146.279.542
Prihodi od imovine	115.346.377	138.090.965	128.187.141	120.469.175	133.571.391
Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada	338.131.766	301.085.535	329.376.969	355.993.240	367.520.19
Prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga i prihodi od donacija	16.544.943	17.572.648	24.029.962	22.963.404	28.429.785
Prihodi iz nadležnog proračuna i od HZZO-a na temelju ugovornih obveza	497.431	0	0	0	0
Kazne, upravne mjere i ostali prihodi	6.434.503	9.652.599	10.360.129	13.331.745	30.461.690
RASHODI POSLOVANJA	**1.113.634.468**	**1.035.455.059**	**1.094.938.256**	**1.067.224.849**	**1.189.748.712**
Rashodi za zaposlene	363.212.709	141.921.456	141.955.727	144.496.262	164.921.540
Materijalni rashodi	429.043.784	318.563.148	330.191.670	321.561.006	353.830.910
Financijski rashodi	27,009,433	24.854.789	27.004.462	20.216.254	14.041.082
Subvencije	25.997.944	28.212.581	29.672.153	34.027.297	46.034.215
Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna	1.801.725	284,274.020	303.542.966	301.990.236	348.130.727
Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade	71.148.116	68.857.327	85.771.124	83.720.277	75.445.319
Ostali rashodi	195.420.757	167.771.738	176.800.154	161.213.517	187.344.919

UKUPNI PRIHODI	1.346.548.343	1.263.335.701	1.403.854.758	1.430.580.042	1.654.674.963
UKUPNI RASHODI	1.311.982.158	1.244.544.252	1.318.891.842	1.310.480.908	1.516.390.231

Izvor: izrada autora prema: http://www.mfin.hr/hr/ostvarenje-proracuna-jlprs-za-period-2014-2018
454.798

Jasniji prikaz podataka iz prethodne tablice vidljiv je na sljedećim grafikonima. Promatrajući prihode i rashode poslovanja svih gradova Splitsko-dalmatinske županije kroz petogodišnje razdoblje (grafikon 1) uočava se da su u svakoj od promatranih godina prihodi poslovanja veći od rashoda, što je posebice vidljivo u posljednje dvije godine. Nakon pada prihoda u 2015. godini prihodi su kontinuirano rasli, dok su rashodi padali u 2015. i u 2017. u odnosu na prethodne godine.

Grafikon 1. Prihodi i rashodi poslovanja zajedno svih gradova Splitsko-dalmatinske županije

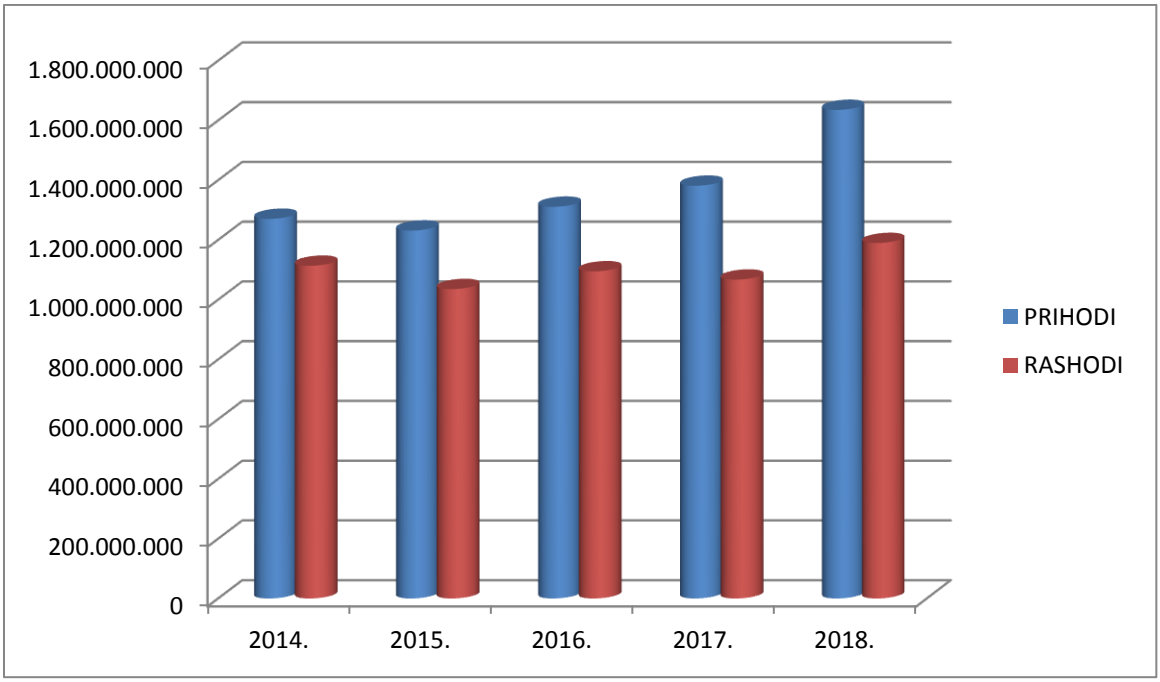

Izvor: izrada autora prema: http://www.mfin.hr/hr/ostvarenje-proracuna-jlprs-za-period-2014-2018

Daleko najveći udio prihoda poslovanja gradova Splitsko-dalmatinske županije zauzimaju porezi (malo manje od 60%), nakon čega slijede prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi te pristojbi po posebnim propisima i naknadama sa udjelom od 21%. Značajnije udjele zauzimaju i prihodi od imovine te prihodi od pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna.

Grafikon 2. Struktura prihoda poslovanja zajedno svih gradova Splitsko-dalmatinske županije

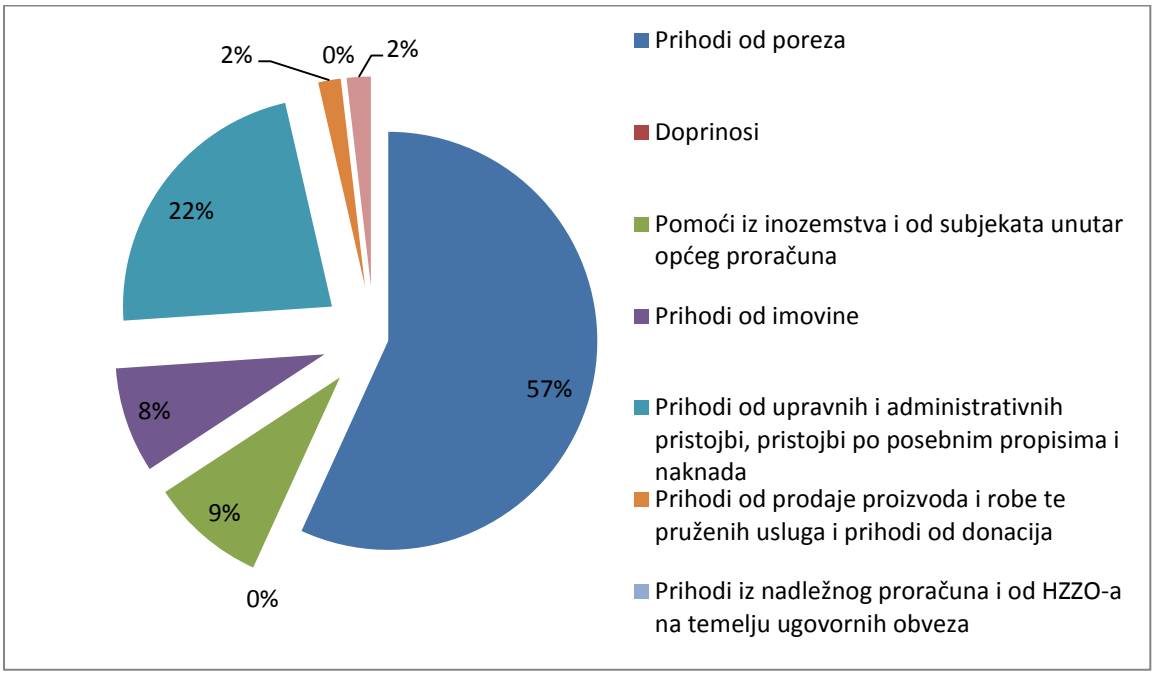

Izvor: izrada autora prema: http://www.mfin.hr/hr/ostvarenje-proracuna-jlprs-za-period-2014-2018

Najveći udio rashoda zauzimaju materijalni rashodi sa 30%, zatim slijede pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna sa 29%, a znatan udio imaju još rashodi za zaposlene te ostali rashodi.

Grafikon 3. Struktura rashoda poslovanja zajedno svih gradova Splitsko-dalmatinske županije

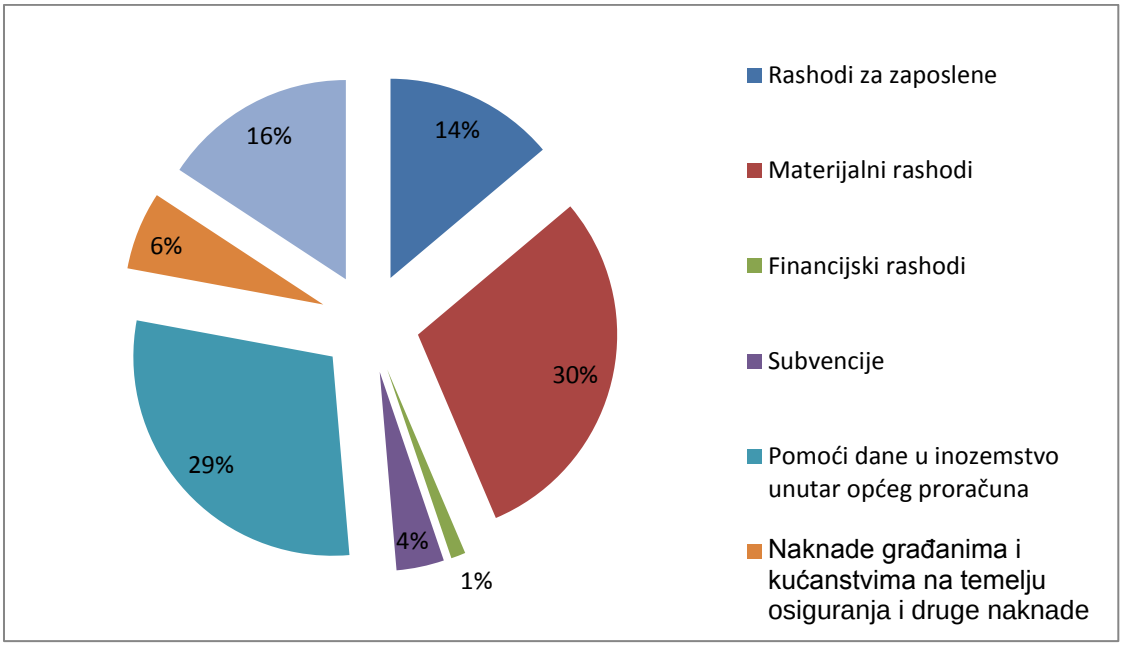

Izvor: izrada autora prema: http://www.mfin.hr/hr/ostvarenje-proracuna-jlprs-za-period-2014-2018

3.2. Prikaz i analiza fiskalnog kapaciteta grada Splita

Prvi grad koji će se analizirati u daljnjem radu je grad Split koji predstavlja gospodarsko i upravno središte Splitsko-dalmatinske županije i najveći je grad u Dalmaciji. Prema popisu stanovništva iz 2011.godine u Splitu živi 178.102 stanovnika, te je drugi grad po veličini u Hrvatskoj. Također Split je poznat kao pomorski grad, te je shodno tome druga po veličini teretna luka,ali također i jedna od vodećih putničkih luka na Mediteranu.

Tablica 3. Prikaz fiskalnog kapaciteta grada Splita

POKAZATELJI FISKALNOG KAPACITETA	UKUPNO(u kunama)	PO STANOVNIKU(u kunama)
Prihodi poslovanja	817.011.208	4.587,322
Prihodi od poreza	492.878.023	2.767,392
Prihodi od imovine	67.629.973	379,726
Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada	175.625.538	986,095
Rashodi poslovanja	632.188.996	3.549,59
Rashodi za zaposlene	66.676.177	374,371
Materijalni rashodi	168.250.907	944,688
Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna	239.127.114	1.342.641
Ukupni prihodi	826.015.631	4.637,88
Ukupni rashodi	791.927.764	4.446,484

Izvor: izrada autora prema: http://www.mfin.hr/hr/ostvarenje-proracuna-jlprs-za-period-2014-2018

Ukupni prihodi u 2018.godini su iznosili 826.015.631 kuna, dok su ukupni prihodi po stanovniku iznosili 4.637,88 kuna. Ukupni rashodi su nešto manji i iznose 791.927.764 kuna, dok ukupni rashodi po stanovniku iznose 4.446,484 kuna. Najveći dio prihoda dolazi od prihoda od poreza i iznose 2.767,392 kuna po stanovniku, dok najveći dio rashoda odlazi na pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna i iznose 1.342,641 kuna po stanovniku.

Prihodi i rashodi poslovanja grada Splita od 2014. do 2018. godine prikazani su u tablici 4.

Tablica 4. Prihodi i rashodi poslovanja grada Splita od 2014. do 2018.

SPLIT	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
PRIHODI POSLOVANJA	**699.415.250**	**663.477.021**	**703.301.426**	**757.145.962**	**817.011.208**
Prihodi od poreza	418.574.277	398.519.567	422.767.956	422.668.628	492.878.023
Doprinosi	0	0	0	0	0
Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna	20.810.156	31.275.467	45.461.113	61.115.852	58.617.264
Prihodi od imovine	61.096.655	67.415.463	73.550.224	67.885.349	67.629.973
Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada	191.206.867	158.326.606	151.530.823	195.619.224	175.625.538
Prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga i prihodi od donacija	3.558.331	1.998.728	3.182.072	2.455.609	4.274.013
Prihodi iz nadležnog proračuna i od HZZO-a na temelju ugovornih obveza	0	0	0	0	0
Kazne, upravne mjere i ostali prihodi	4.168.964	5.941.190	6.809.238	7.401.300	17.986.397
RASHODI POSLOVANJA	**640.085.500**	**575.806.296**	**612.801.698**	**572.560.058**	**632.188.996**
Rashodi za zaposlene	208.676.871	60.339.614	59.285.578	59.689.965	66.676.177
Materijalni rashodi	268.469.049	168.144.416	167.177.526	154.740.979	168.250.907
Financijski rashodi	16.413.200	16.163.832	16.391.603	7.723.985	3.953.690
Subvencije	23.642.544	24.975.956	27.132.198	31.503.264	40.003.701
Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna	1.556.475	196.513.924	208.174.753	203.730.303	239.127.114
Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade	39.440.604	38.638.515	51.919.874	47.552.845	36.098.510
Ostali rashodi	81.886.757	71.030.039	82.720.166	67.618.717	78.078.897
UKUPNI PRIHODI	729.362.662	676.526.832	743.705.610	791.810.146	826.015.631
UKUPNI RASHODI	710.647.273	669.557.661	702.658.033	662.891.362	791.927.764

Izvor: izrada autora prema: http://www.mfin.hr/hr/ostvarenje-proracuna-jlprs-za-period-2014-2018

Možemo vidjeti da je grafikon prihoda i rashoda grada Splita dosta sličan prihodima i rashodima svih gradova jer grad Split kao središte županije ima daleko najveći udio u fiskalnom kapacitetu cijele županije. Prihodi su bili pali u 2015. te su nakon toga kontinuirano rasli, dok su rashodi tijekom 2015. i u 2017. godini.

Grafikon 4. Prihodi i rashodi poslovanja grada Splita od 2014. do 2018. godine

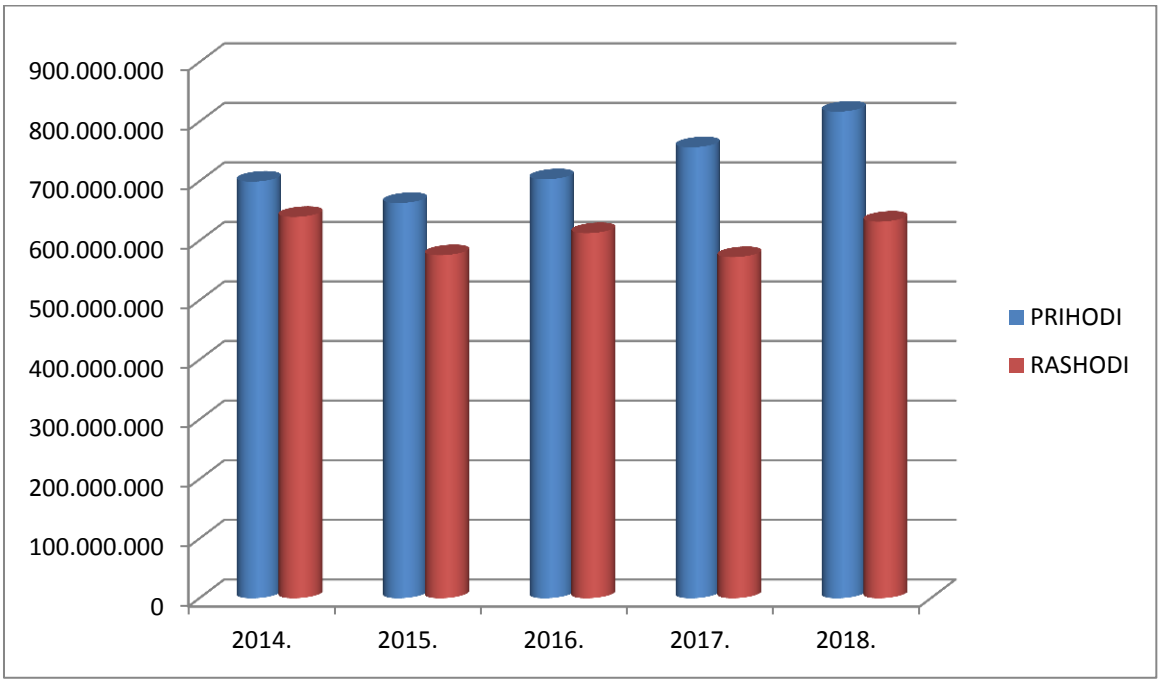

Izvor: izrada autora prema: http://www.mfin.hr/hr/ostvarenje-proracuna-jlprs-za-period-2014-2018

Najveći dio prihoda odnosi se na prihode od poreza te prihode od upravnih i administrativnih pristojbi po posebnim propisima i naknada.

Najveći dio prihoda od poreza odnosi se na porez i prirez na dohodak i to 412.676.460 kuna od ukupnih 492.878.023 kuna prihoda od poreza, te porez na imovinu kojim se prikupilo 66.852.363 kuna. [25]

Grafikon 5. Struktura prihoda poslovanja grada Splita u 2018. godini

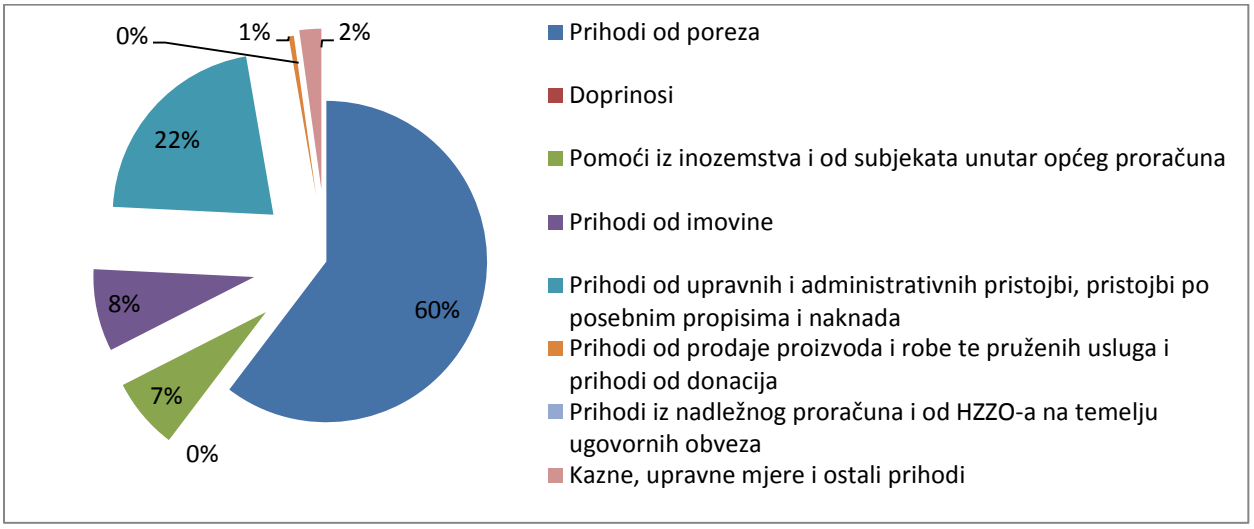

Izvor: izrada autora prema: http://www.mfin.hr/hr/ostvarenje-proracuna-jlprs-za-period-2014-2018

[25] Ministarstvo financija: Financijski izvještaj JLP(R)S za period 2014.-2018.

Struktura rashoda od poslovanja grada Splita u 2018. vidljiva je na grafikonu 6. Najveći udio rashoda zauzimaju pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna te materijalni rashodi.

Unutar pomoći danih u inozemstvo i unutar općeg proračuna najveći dio se izdvajao za stavku prijenos proračunskim korisnicima iz nadležnog proračuna za financiranje redovne djelatnosti i to 237.147.650 kuna od 239.127.114 kuna koliko su rashodi za pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna. U stavci materijalnih rashoda najviše se izdvajalo za rashode za usluge u iznosu od 145.745.640 od ukupno 168.250.907 kuna koliko se izdvajalo za materijalne rashode. [26]

Grafikon 6. Struktura rashoda od poslovanja grada Splita u 2018. godini

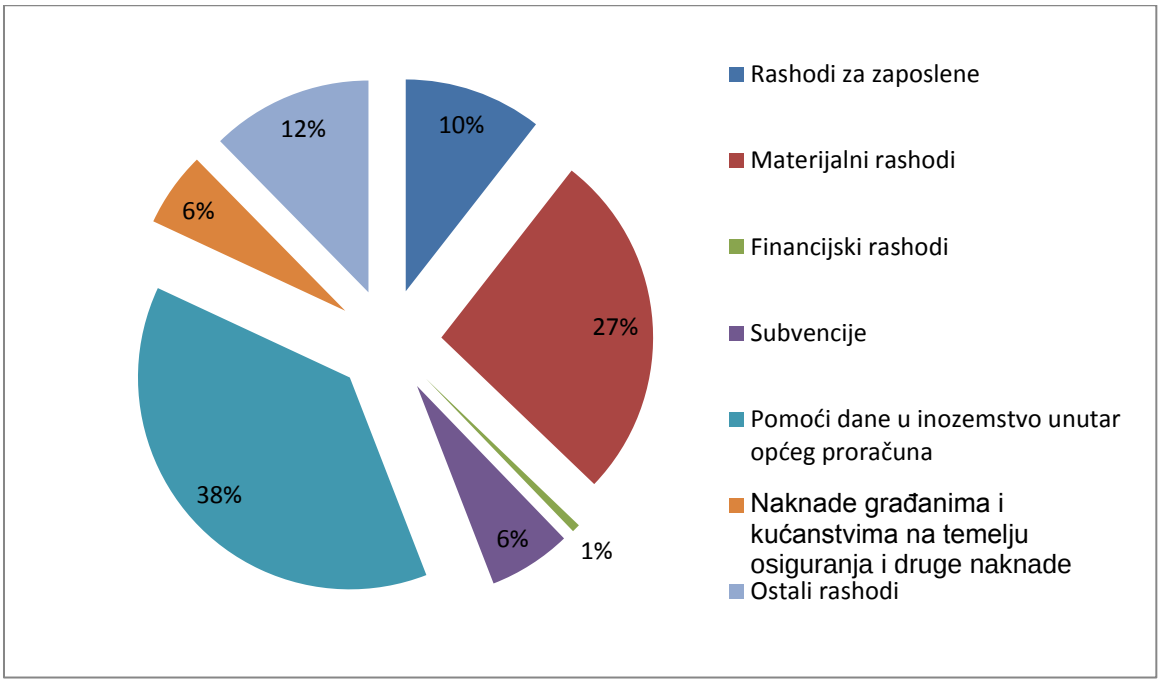

Izvor: izrada autora prema: http://www.mfin.hr/hr/ostvarenje-proracuna-jlprs-za-period-2014-2018

3.3. Prikaz i analiza fiskalnog kapaciteta grada Imotskog

Imotski je grad u dalmatinskom zaleđu na granici sa Hercegovinom u kojem prema popisu stanovništva iz 2011. živi 10.764 stanovnika. Nakon probijanja tunela kroz Biokovo kojim je uvelike skraćen put prema Makarskoj rivijeri i moru, Imotski se posljednih godina okreće turizmu.

[26] Ibidem

Tablica 5. Prkaz fiskalnog kapaciteta grada Imotskog

POKAZATELJI FISKALNOG KAPACITETA	UKUPNO(u kunama)	PO STANOVNIKU(u kunama)
Prihodi poslovanja	**38.573.444**	3.583,560
Prihodi od poreza	25.714.380	2.388,924
Prihodi od imovine	509,925	47,373
Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada	6.978.947	648,36
Rashodi poslovanja	**27.086.787**	2.516,424
Rashodi za zaposlene	6.664.900	619,184
Materijalni rashodi	5.562.109	516,733
Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna	8.970.805	833,408
Ukupni prihodi	38.750.896	3.600,046
Ukupni rashodi	31.492.565	2.925,731

Izvor: izrada autora prema: http://www.mfin.hr/hr/ostvarenje-proracuna-jlprs-za-period-2014-2018

Ukupni prihodi grada Imotskog u 2018. iznosili su 38.750.896 kuna,a ukupni prihodi po stanovniku iznosili su 3.600,046 kuna. Ukupni rashodi su bili manji te su iznosili 31.492.565 kuna te 2.925,731 kuna po stanovniku. Najveći dio prihoda je dolazio od prihoda od poreza u iznosu od 2.388,924 kuna po stanovniku, dok je najveći dio rashoda odlazio na pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna i to 833,408 kuna po stanovniku.

Tablica 6. Prihodi i rashodi poslovanja grada Imotskog od 2014. do 2018.

IMOTSKI	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
PRIHODI POSLOVANJA	**27.642.644**	**26.006.389**	**27.307.249**	**28.837.130**	**38.573.444**
Prihodi od poreza	13.820.457	7.871.158	9.936.804	8.848.351	25.714.380
Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna	6.965.995	10.748.499	11.114.423	13.677.787	5.370.192
Prihodi od imovine	282.479	370.774	360.115	289.176	509.925
Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada	6.573.713	6.234.152	5.895.907	6.021.816	6.978.947
Kazne, upravne mjere i ostali prihodi	0	781.806	0	0	0
RASHODI POSLOVANJA	**22.856.872**	**22.747.124**	**23.771.208**	**22.643.032**	**27.086.787**
Rashodi za zaposlene	12.150.712	5.293.568	5.649.261	4.893.694	6.664.900
Materijalni rashodi	4.373.358	3.239.382	3.596.205	3.576.808	5.562.109
Financijski rashodi	94.873	97.705	124.518	188.180	107.041

Subvencije	0	0	0	0	177.620
Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna	0	7.902.175	7.859.130	8.267.159	8.970.805
Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i dr naknade	3.452.410	3.983.963	4.074.041	3.400.021	2.444.841
Ostali rashodi	2.785.519	2.230.331	2.468.053	2.317.170	3.159.471
UKUPNI PRIHODI	27.859.682	26.149.949	27.453.718	29.185.063	38.750.896
UKUPNI RASHODI	29.245.690	26.463.684	27.497.663	25.406.280	31.492.565

Izvor: izrada autora prema: http://www.mfin.hr/hr/ostvarenje-proracuna-jlprs-za-period-2014-2018

U Imotskom su od 2014. do 2018. godine prihodi poslovanja veći od rashoda poslovanja. Također, iz grafikona 7. može se uočiti da se obje stavke u 2018. značajnije povećavaju u odnosu na prethodnu godinu.

Grafikon 7. Prihodi i rashodi poslovanja grada Imotskog od 2014. do 2018. godine

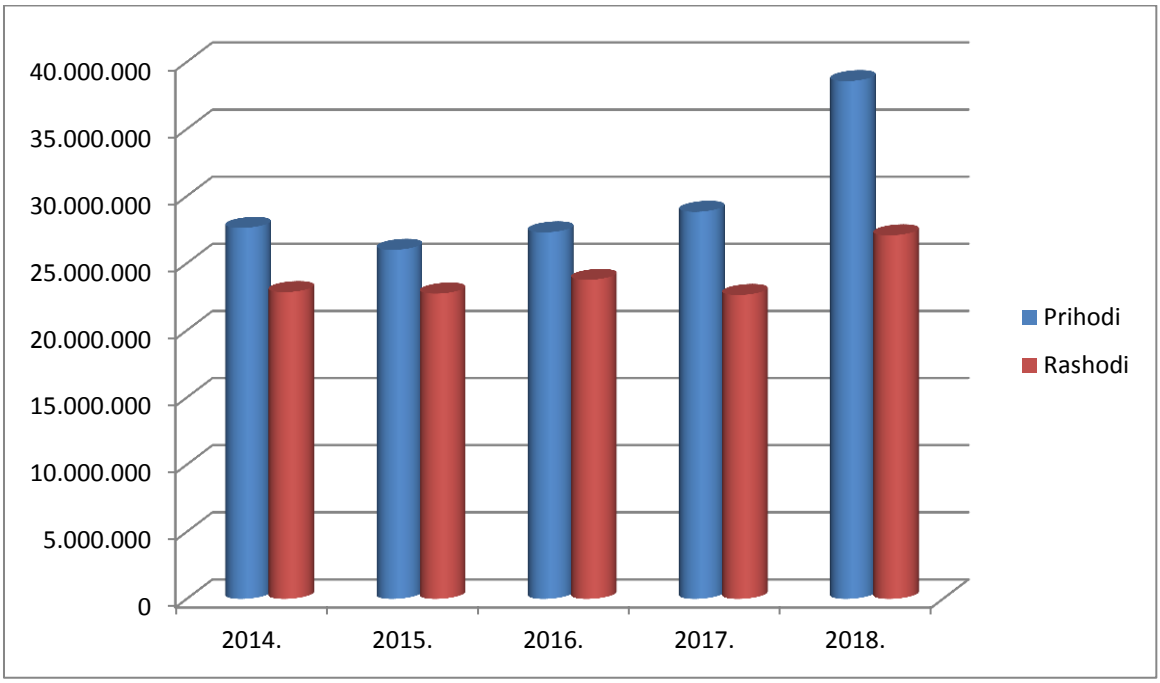

Izvor: izrada autora prema: http://www.mfin.hr/hr/ostvarenje-proracuna-jlprs-za-period-2014-2018

Očekivano, najveći udio prihoda od poslovanja su prihodi od poreza (67%), a najmanji udio zauzimaju prihodi od imovine te kazne upravne mjere i ostali prihodi.

Skoro pa cijeli iznos prihoda od poreza dolazio je od poreza i prireza na dohodak u iznosu od 24.772.586 kuna od 25.714.380 kuna koliko je bio prihod od poreza.[27]

[27] Ministarstvo financija: Financijski izvještaj JLP(R)S za period 2014.-2018

Grafikon 8. Struktura prihoda od poslovanja grada Imotskog u 2018. godini

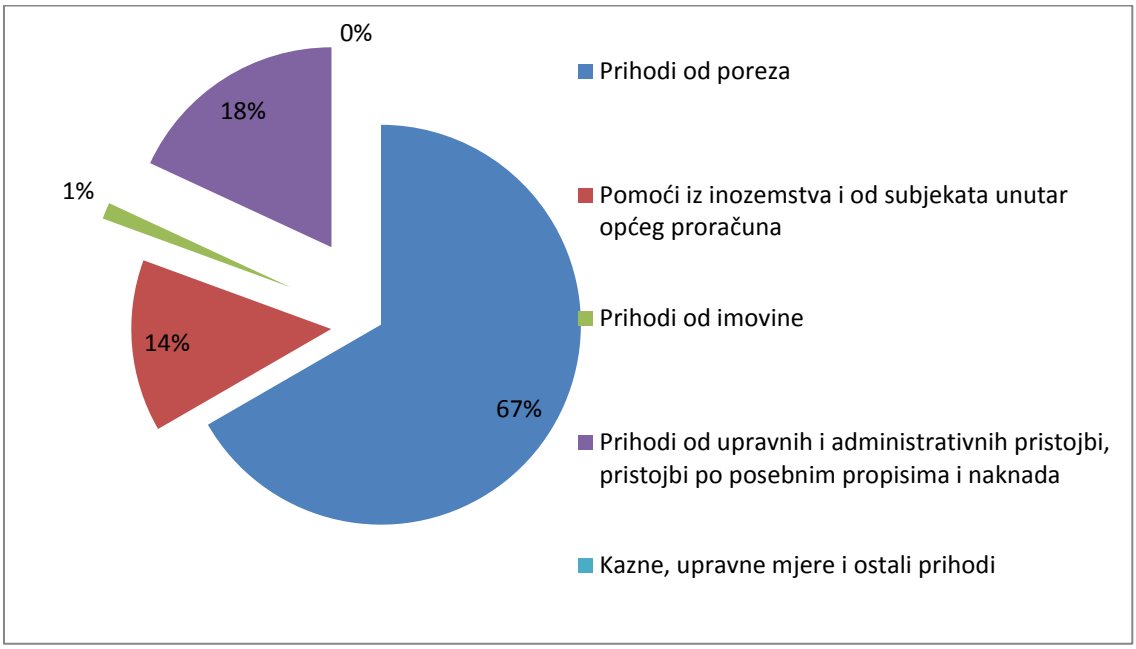

Izvor: izrada autora prema: http://www.mfin.hr/hr/ostvarenje-proracuna-jlprs-za-period-2014-2018

Promatrajući rashode od poslovanja grada Imotskog (grafikon 9) uočava se da pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna, te rashodi za zaposlene i materijalni rashodi predstavljaju najveće rashode poslovanja grada Imotskog.

Rashodi za zaposlene u najvećoj mjeri odnosili su se na plaće, te manjim dijelom na doprinose za plaće i doprinose za obvezno zdravstveno osiguranje. Materijalni rashodi najvećim dijelom su se odnosili na rashode za materijal i energiju sa 2.116.903 kuna te rashode za usluge sa 2.089.855 kuna od 5.562.109 koliko su bili izdaci za materijalne rashode. [28]

[28] Ministarstvo financija: Financijski izvještaj JLP(R)S za period 2014.-2018

Grafikon 9. Struktura rashoda od poslovanja grada Imotskog u 2018. godini

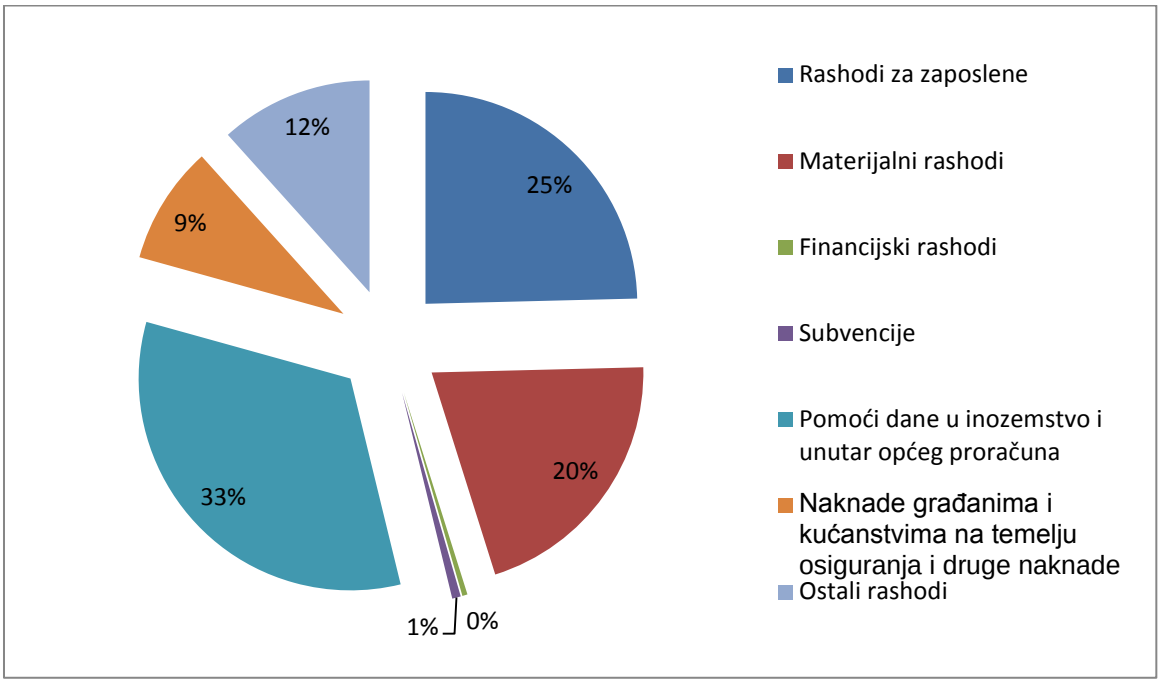

Izvor: izrada autora prema: http://www.mfin.hr/hr/ostvarenje-proracuna-jlprs-za-period-2014-2018

3.4. Prikaz i analiza fiskalnog kapaciteta grada Makarske

Makarska je grad smješten na obali Jadrana, te je grad prepoznat kao turističko odredište s raznolikom ugostiteljskom ponudom. Prema popisu stanovništva iz 2011. u Makarskoj živi 13.834 stanovnika.

Tablica 7. Prikaz fiskalnog kapaciteta grada Makarske

POKAZATELJI FISKALNOG KAPACITETA	UKUPNO(u kunama)	PO STANOVNIKU(u kunama)
Prihodi poslovanja	104.174.937	7.530,355
Prihodi od poreza	49.815.946	3.600,979
Prihodi od imovine	4.996.167	358,983
Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada	36.719.333	2.654,282
Rashodi poslovanja	57.929.092	4.187,443
Rashodi za zaposlene	11.878.675	858,658,
Materijalni rashodi	19.216.352	1.389,066

Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna	16.175.511	1.169,258
Ukupni prihodi	105.035.980	7.592,597
Ukupni rashodi	85.043.099	6.147,398

Izvor: izrada autora prema: http://www.mfin.hr/hr/ostvarenje-proracuna-jlprs-za-period-2014-2018

Ukupni prihodi grada Makarske u 2018.godini iznosili su 105.035.980 kuna, dok su prihodi po stanovniku iznosili 7.592,597 kuna. Ukupni rashodi su bili manji te su u 2018.godini iznosili 85.043.099.,dok su rashodi po stanovniku iznosili 6.147,398 kuna. Najveći dio prihoda dolazi od prihoda od poreza sa 3.600,979 kuna po stanovniku dok značajan dio imaju i prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi,pristojbi po posebnim propisima i nakada koji iznose 2.654,282 kuna po stanovniku. Materijalni rashodi predstavljaju najveće rashode s iznosom od 1.389,066 kuna po stanovniku.

Tablica 8. Prihodi i rashodi poslovanja grada Makarske od 2014. do 2018.

MAKARSKA	**2014.**	**2015.**	**2016.**	**2017.**	**2018.**
PRIHODI POSLOVANJA	**66.918.443**	**66.712.960**	**72.821.219**	**79.485.950**	**104.174.937**
Prihodi od poreza	40.267.722	39.556.755	44.533.485	43.647.306	49.815.946
Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna	2.027.013	3.051.593	2.411.427	6.447.010	4.050.692
Prihodi od imovine	3.697.386	4.278.576	4.208.862	4.617.974	4.996.167
Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima	15.720.436	13.485.880	14.571.216	17.879.178	36.719.333
Prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga i prihodi od donacija	4.803.608	6.063.608	6.794.895	6.626.855	8.279.892
Kazne, upravne mjere i ostali prihodi	402.278	276.548	301.334	267.627	312.907
RASHODI POSLOVANJA	**46.171.458**	**48.894.140**	**51.099.690**	**56.115.013**	**57.929.092**
Rashodi za zaposlene	16.233.298	10.784.512	11.129.620	11.407.825	11.878.675
Materijalni rashodi	17.382.604	17.137.829	18.530.670	19.711.607	19.216.352
Financijski rashodi	2.458.499	1.839.982	904.216	944.013	700.720
Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna	178.250	9.791.408	13.281.840	15.427.787	16.175.511
Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade	1.569.945	1.388.491	1.806.958	2.594.454	3.402.006
Ostali rashodi	8.348.862	7.951.918	5.446.386	6.029.327	6.555.828
UKUPNI PRIHODI	67.278.532	67.307.154	74.671.968	80.199.634	105.035.980
UKUPNI RASHODI	60.830.910	58.803.587	65.488.248	79.528.816	85.043.099

Izvor: izrada autora prema: http://www.mfin.hr/hr/ostvarenje-proracuna-jlprs-za-period-2014-2018

Prihode i rashode poslovanja grada Makarske od 2014. do 2018. godine prikazuje grafikon 10. Obje stavke kontinuirano rastu kroz petogodišnje razdoblje, a svake godine su prihodi veći od rashoda.

Grafikon 10. Prihodi i rashodi poslovanja grada Makarske od 2014. do 2018. godine

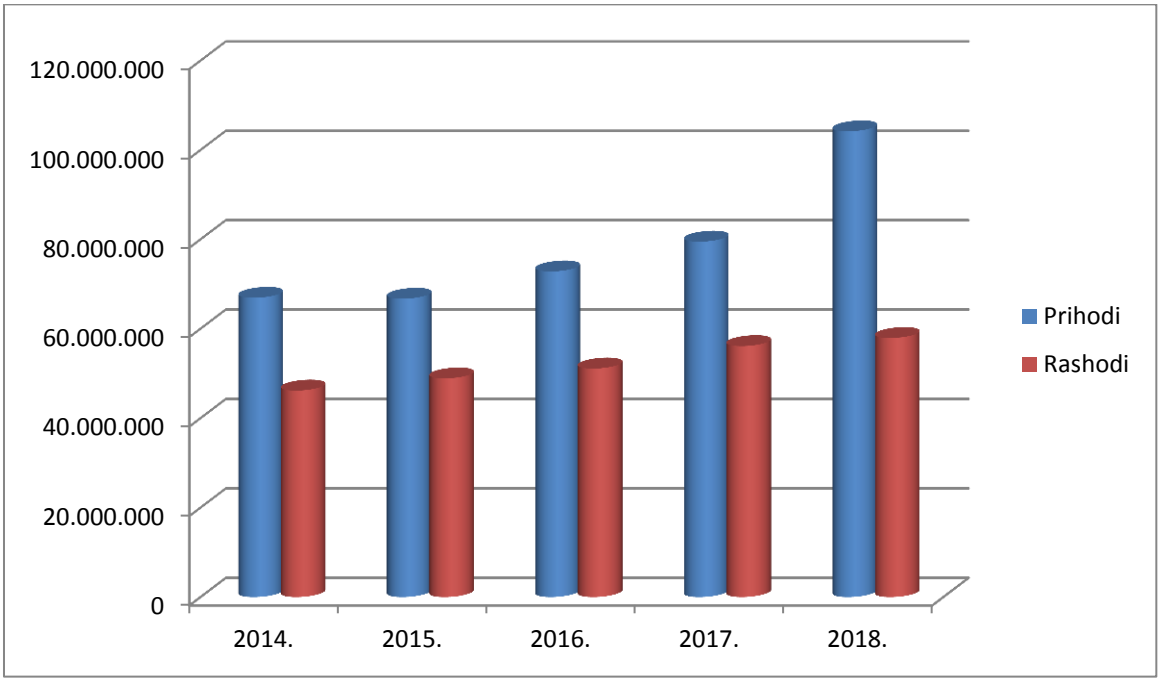

Izvor: izrada autora prema: http://www.mfin.hr/hr/ostvarenje-proracuna-jlprs-za-period-2014-2018

Najveći udio prihoda od poslovanja grada Makarske zauzimaju prihodi od poreza(48%),a značajan je i udio prihoda od upravnih i administrativnih pristojbi(35%).

Porez i prirez na dohodak sa iznosom od 24.906.900 kuna, te porez na imovinu sa 22.837.305 kuna od ukupnih 49.815.946 kuna prihoda od poreza predstavljaju najveće porezne oblike. Unutar prihoda od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada najveći dio dolazi od komunalnih doprinosa sa 25.727.704 kuna od ukupno 36.719.333 kuna koliko dolazi od prihoda od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada.[29]

Komunalni doprinos predstavlja prihod jedinice lokalne samouprave koji vlasnik zemljišta, na kojem se gradi građevina ili se nalazi ozakonjena građevina, plaća za korištenje komunalne infrastrukture na području cijele jedinice lokalne samouprave i položajne pogodnosti građevinskog zemljišta u naselju prilikom građenja ili ozakonjenja građevine.[30]

[29] Ministarstvo financija: Financijski izvještaj JLP(R)S za period 2014.-2018

[30] Narodne novine, (2018): Zakon o komunalnom gospodarstvu, Narodne novine d.d. Zagreb, broj 68.,110.

Grafikon 11. Struktura prihoda od poslovanja grada Makarske u 2018. godini

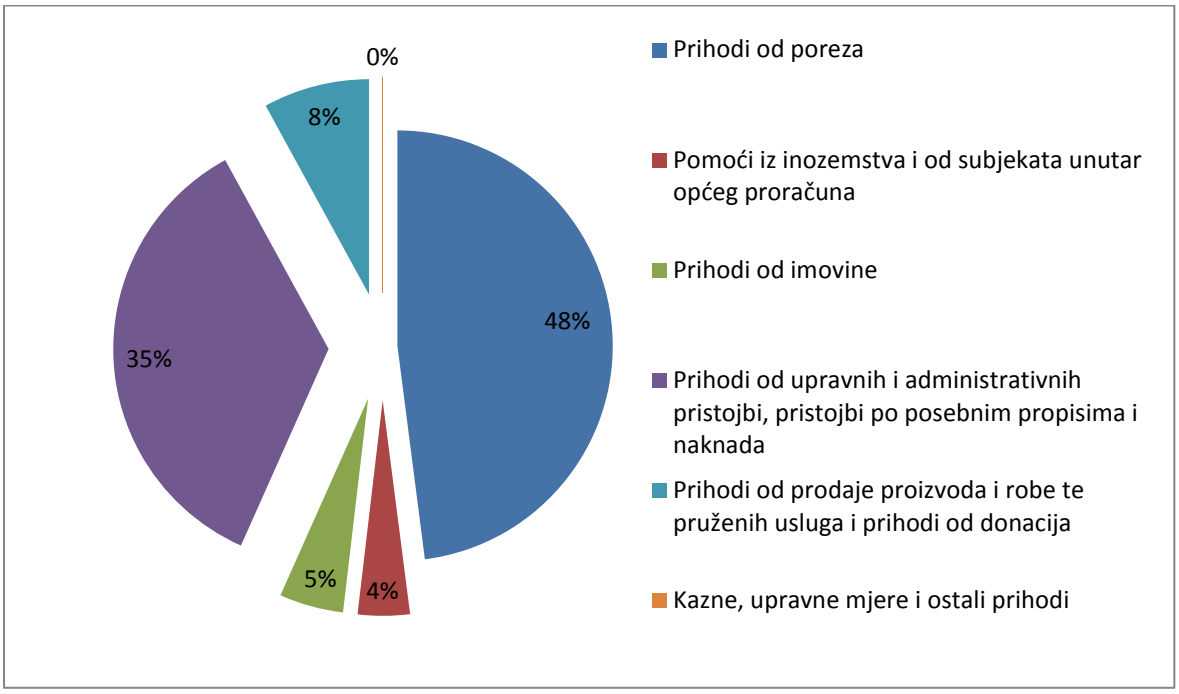

Izvor: izrada autora prema: http://www.mfin.hr/hr/ostvarenje-proracuna-jlprs-za-period-2014-2018

S druge strane, kod rashoda od poslovanja grada Makarske najveći udio zauzimaju materijalni rashodi, pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna te rashodi za zaposlene.
Unutar materijalnih rashoda koji su u 2018.godini iznosili 19.216.352 kuna i zauzeli najveći dio rashoda sa 33% , najveći dio odlazi na rashode za usluge sa 14.756.505 kuna. [31]

[31] Ibidem

Grafikon 12. Struktura rashoda poslovanja grada Makarske u 2018. godini

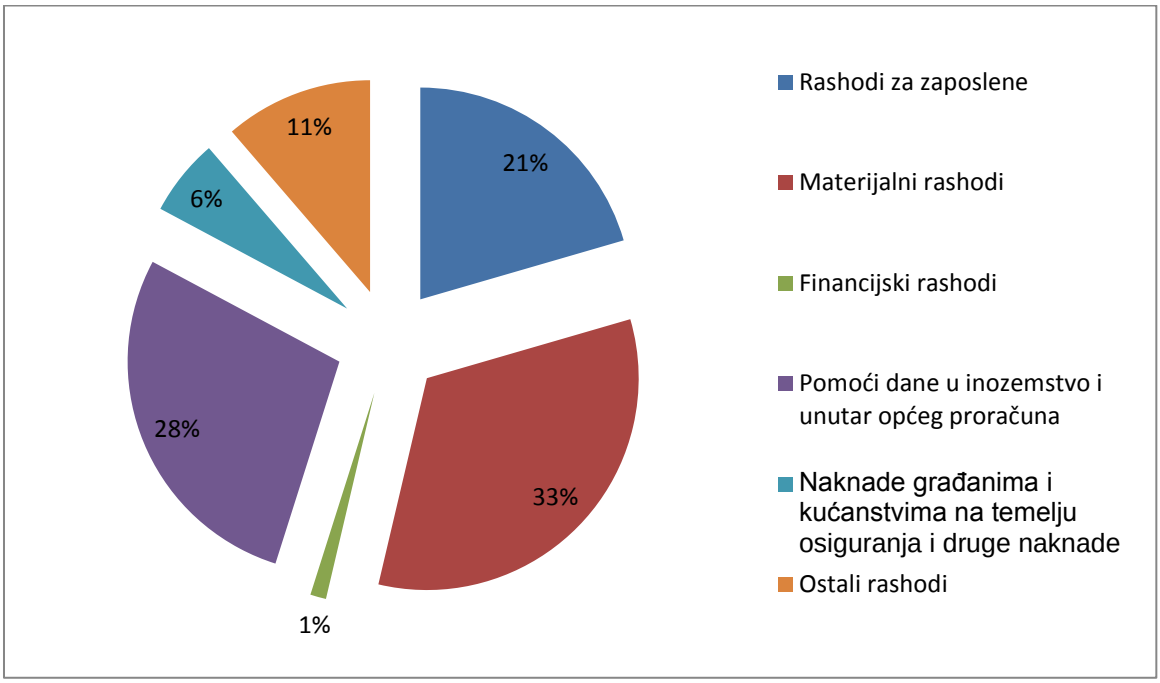

Izvor: izrada autora prema: http://www.mfin.hr/hr/ostvarenje-proracuna-jlprs-za-period-2014-2018

3.5. Prikaz i analiza fiskalnog kapaciteta grada Sinja

Sinj je grad u dalmatinskom zaleđu te je središte Cetinske krajine. Prema popisu stanovništva iz 2011.godine u Sinju živi 24.826 stanovnika. U Hrvatskoj, pa i šire Sinj je prepoznat po Sinjskoj alci, viteškoj igri koja se održava više od 300 godina,točnije od 1715.godine.

Tablica 9. Prikaz fiskalnog kapaciteta grada Sinja

POKAZATELJI FISKALNOG KAPACITETA	UKUPNO(u kunama)	PO STANOVNIKU(u kunama)
Prihodi poslovanja	82.408.585	3.319,447
Prihodi od poreza	55.789.660	2.247,227
Prihodi od imovine	1.523.826	61,38
Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada	9.319.720	375,401
Rashodi poslovanja	53.293.824	2.146,694
Rashodi za zaposlene	8.095.719	326,098
Materijalni rashodi	12.670.136	510,357

Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna	11.407.405	459,494
Ukupni prihodi	83.241.645	3.353,003
Ukupni rashodi	65.690.814	2.646,049

Izvor: izrada autora prema: http://www.mfin.hr/hr/ostvarenje-proracuna-jlprs-za-period-2014-2018

Ukupni rashodi grada Sinja u 2018.godini iznosili su 83.241.646 kuna, dok su ukupni prihodi po stanovniku iznosili 3.353,003 kuna. Ukupni rashodi bili su manji te su iznosili 65.690.814 kuna, a ukupni rashodi po stanovniku iznosili su 2.646,049 kuna. Najveći dio prihoda dolazio je od prihoda od poreza u iznosu od 2.247,227 kuna, dok su rashodi u najvećoj mjeri odlazili na materijalne rashode od 510,357 kuna po stanovniku.

Prihodi i rashodi poslovanja grada Sinja od 2014. do 2018. prikazani su sljedećom tablicom.

Tablica 10. Prihodi i rashodi poslovanja grada Sinja od 2014. do 2018.

SINJ	**2014.**	**2015.**	**2016.**	**2017.**	**2018.**
PRIHODI POSLOVANJA	**54.476.661**	**47.460.629**	**44.619.552**	**44.293.123**	**82.408.585**
Prihodi od poreza	40.405.540	21.942.532	28.353.081	26.865.135	55.789.660
Doprinosi	0	0	0	0	0
Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna	7.473.595	17.620.728	7.477.490	8.753.571	13.890.309
Prihodi od imovine	889.750	1.135.285	1.096.526	1.037.800	1.523.826
Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada	4.886.985	5.516.052	6.688.620	6.081.984	9.319.720
Prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga i prihodi od donacija	0	0	0	0	231.961
Kazne, upravne mjere i ostali prihodi	820.791	1.246.032	1.003.835	1.554.633	1.653.109
RASHODI POSLOVANJA	**43.557.110**	**39.899.840**	**37.556.794**	**40.176.708**	**53.293.824**
Rashodi za zaposlene	13.189.590	6.413.230	6.555.224	6.153.024	8.095.719
Materijalni rashodi	13.859.021	11.317.892	10.111.114	9.864.616	12.670.136
Financijski rashodi	147.209	139.698	163.126	948.952	130.711
Subvencije	394.979	369.487	303.189	228.897	894.865
Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna	0	7.070.792	7.419.208	7.625.113	11.407.405
Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade	3.864.441	2.947.057	2.854.276	4.871.274	4.937.525
Ostali rashodi	12.101.870	11.641.684	10.150.657	10.484.832	15.157.463
UKUPNI PRIHODI	55.151.725	48.280.331	45.666.070	44.755.998	83.241.645
UKUPNI RASHODI	52.373.359	49.259325	46.917.216	48.019.568	65.690.814

Izvor: izrada autora prema: http://www.mfin.hr/hr/ostvarenje-proracuna-jlprs-za-period-2014-2018

U svakoj od promatranih godina, kod grada Sinja, prihodi poslovanja su veći od rashoda poslovanja, što se posebice očituje u 2018. kada obje stavke značajno rastu no prihodi rastu puno većom stopom.

Grafikon 13. Prihodi i rashodi poslovanja grada Sinja od 2014. do 2018. godine

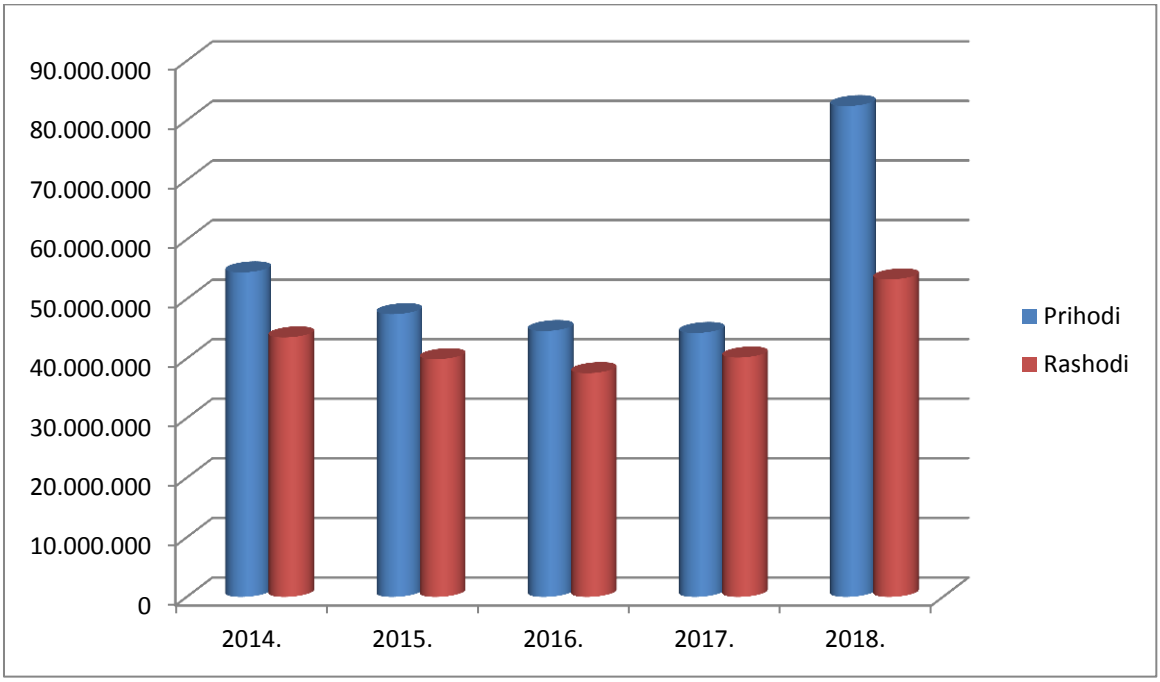

Izvor: izrada autora prema: http://www.mfin.hr/hr/ostvarenje-proracuna-jlprs-za-period-2014-2018

Grafikon 14 prikazuje strukture prihoda od poslovanja grada Sinja u 2018. godini. Očekivano, najveći prihodi su prihodi od poreza (čak 68%), nakon čega slijede pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna(17%) te još prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada kao vrijedni spomena (11%).

Gotovo cijeli iznos prihoda od poreza dolazio je od poreza i prireza na dohodak koji su iznosili 53.282.628 kuna od 55.789.660 kuna koliko su iznosili prihodi od poreza. Manji dio u udjelu još su imali porezi od imovine u iznosu od 2.114.957 kuna. [32]

[32] Ministarstvo financija: Financijski izvještaj JLP(R)S za period 2014.-2018

Grafikon 14. Struktura prihoda poslovanja grada Sinja u 2018. godini

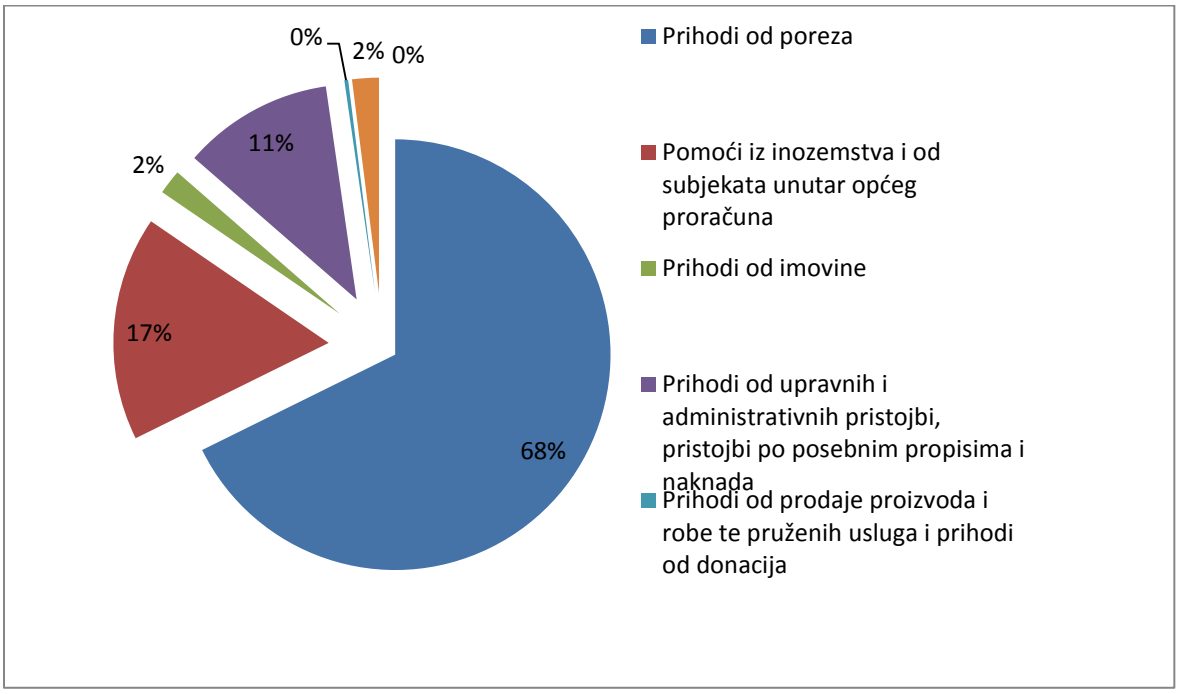

Izvor: izrada autora prema: http://www.mfin.hr/hr/ostvarenje-proracuna-jlprs-za-period-2014-2018

Među značajnijim rashodima poslovanja grada Sinja ističu se materijalni rashodi, ostali rashodi, pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna te rashodi za zaposlene.

Unutar ostalih rashoda koji iznose 15.157.463 kuna najveći dio otpada na tekuće donacije sa 9.509.667 kuna te kapitalne pomoći sa 4.051.772 kuna. Rashodi za usluge sa 7.931.374 najveća su stavka unutar materijalnih rashoda koji iznose 12.670.136 kuna.[33]

[33] Ministarstvo financija: Financijski izvještaj JLP(R)S za period 2014.-2018

Grafikon 15. Struktura rashoda poslovanja grada Sinja u 2018. godini

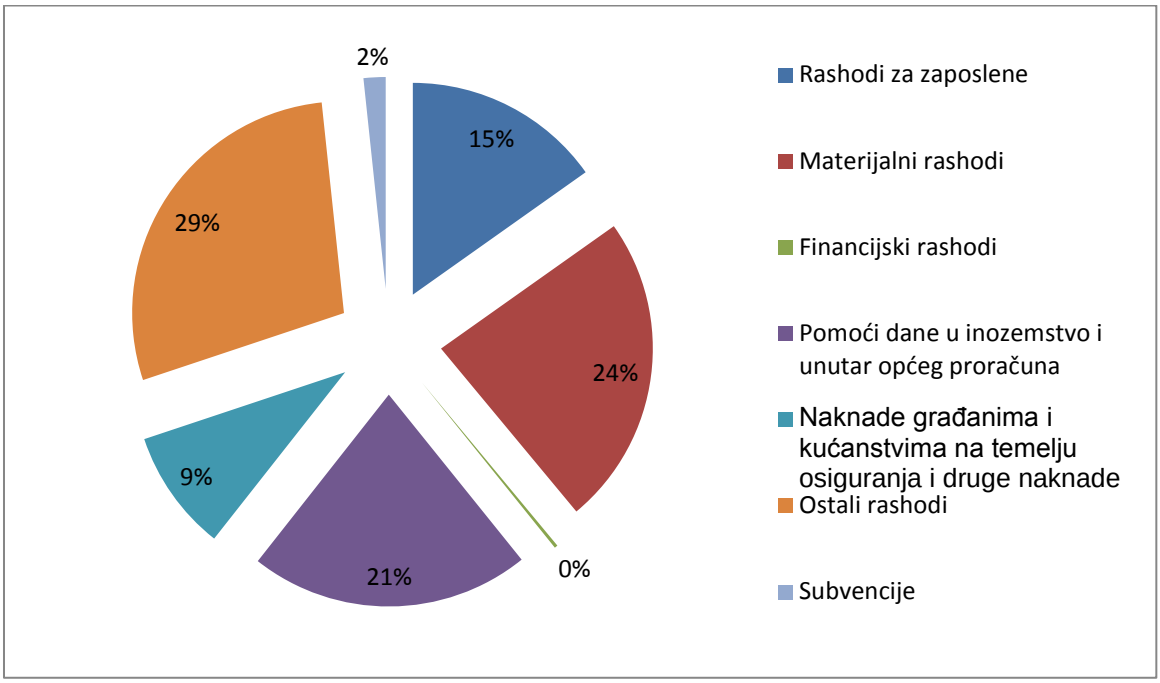

Izvor: izrada autora prema: http://www.mfin.hr/hr/ostvarenje-proracuna-jlprs-za-period-2014-2018

3.6. Prikaz fiskalnog kapaciteta ostalih gradova Splitsko-dalmatinske županije

Tablica 11. Proračun ostalih gradova u 2018. godini

2018.godina	UKUPNI PRIHODI (kn)	UKUPNI RASHODI (kn)
Hvar	53.803.782	50.263.730
Kaštela	136.478.796	117.537.395
Komiža	13.474.994	8.581.160
Omiš	73.466.345	66.267.482
Solin	99.046.084	91.289.157
Stari Grad	30.861.329	27.724.411
Supetar	28.025.018	29.470.480
Trilj	29.991.374	25.517.109
Trogir	79.908.426	66.198.539
Vis	17.106.842	13.929.148
Vrgorac	25.710.877	30.807.237
Vrlika	13.756.944	14.650.141

Izvor: izrada autora prema: http://www.mfin.hr/hr/ostvarenje-proracuna-jlprs-za-period-2014-2018

Grafikon 16. Struktura prihoda i rashoda poslovanja ostalih gradova u 2018. godini

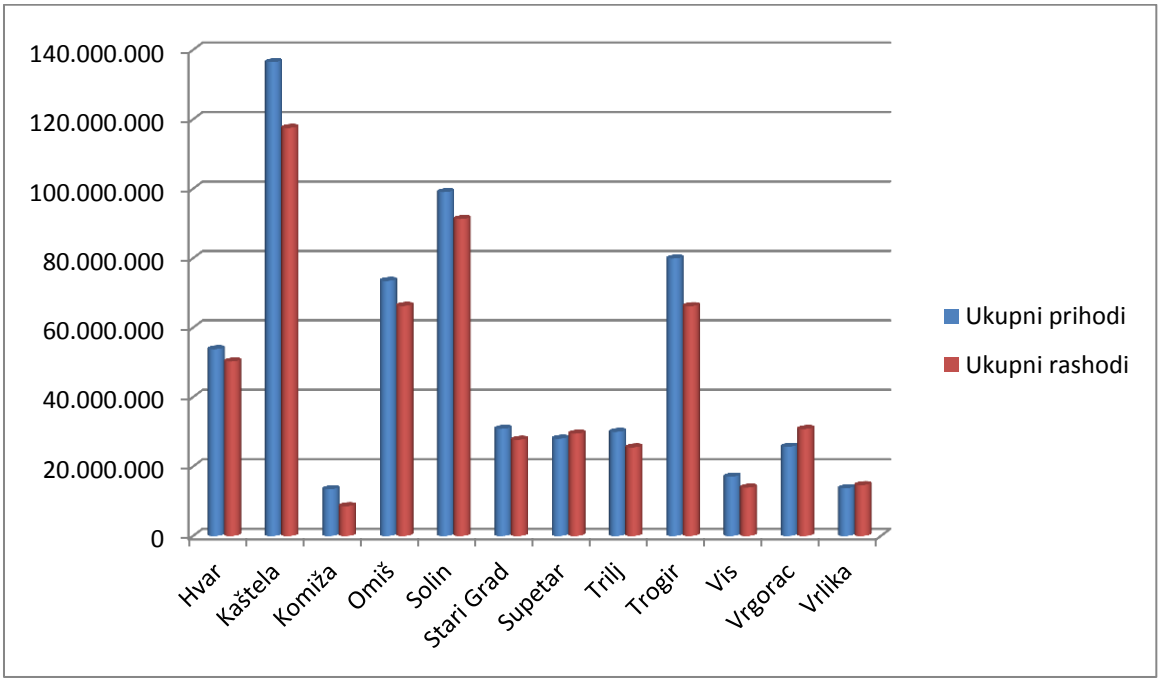

Izvor: izrada autora prema: http://www.mfin.hr/hr/ostvarenje-proracuna-jlprs-za-period-2014-2018

Iz priložene tablice te grafikona može se vidjeti da su u 2018.godini proračunski deficit imali Supetar, Vrgorac te Vrlika. Iako je tijekom razdoblja od 2014. do 2017.ostvarivao proračunski deficit Hvar je u 2018.godini ipak imao veće proračunske prihode od rashoda. Osim Hvara, također su i Kaštela, Komiža, Stari Grad,Trilj i Vis u 2018.godini ostvarili proračunski suficit, u odnosu na 2017. u kojoj su imali proračunski minus.

Tablica 12. udio vlastitih prihoda u ukupnim prihodima

	Ukupni prihodi	Vlastiti prihodi	Udio vlastitih u ukupnim prihodima
SPLIT	826.105.631	767.398.367	92,89%
IMOTSKI	38.750.896	33.380.704	86,14%
MAKARSKA	105.035.980	100.985.288	96,14%
SINJ	83.241.645	69.351.336	83,31%
GRADOVI SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE	1.654.674.963	1.508.395.421	91,16%

Izvor: izrada autora prema: http://www.mfin.hr/hr/ostvarenje-proracuna-jlprs-za-period-2014-2018

Može se vidjeti da gradovi Splitsko-dalmatinske županije prosječno sudjeluju sa 91,16% vlastitih prihoda u ukupnim prihodima, te da su Makarska sa 96,14% i Split sa 92,89% iznad tog prosjeka, dok su Imotski sa 86,14% i Sinj sa 83,31% ispod tog prosjeka.

4. ZAKLJUČAK

Fiskalna politika predstavlja dio ekonomske politike čiji su predmet izučavanja javni prihodi i rashodi. U okviru ekonomske politike ima jednu od ključnih uloga pri čemu se ističe nužnost sastavljanja proračuna kojim se planiraju prihodi, odnosno koliko će se novca i na koji način prikupiti u jednoj godini, te rashodi, odnosno koliko će se novca potrošiti u toj godini i za koje namjene. Samim sastavljanjem proračuna dobiva se okvir za njegovo izvršenje što olakšava raspodjelu sredstava i učinkovitije upravljanje te ostvarenje prethodno postavljenih ciljeva.

Fiskalni kapacitet može se definirati kao sposobnost lokalnih jedinica da vlastitim proračunskim sredstvima mogu financirati vlastite proračunske rashode. Fiskalna autonomija označava sposobnost lokalnih jedinica da samostalno utvrđuju osnovice i stope poreznih, ali i neporeznih prihoda. Iako je mali broj fiskalnih instrumenata na koje mogu utjecati, općine i gradovi ipak imaju potencijalne mogućnosti utjecaja na visinu prikupljenih proračunskih prihoda koje su utvrđene zakonom zbog toga što su vrste općinskih i gradskih poreza zakonom definirane na način da je općinama i gradovima ostavljena mogućnost da vlastitim odlučivanjem utvrđuju poreznu stopu jednog poreznog prihoda (porez na korištenje javnih površina), a kod ostalih poreza da vlastitim odlučivanjem utvrđuju porezne stope u rasponu propisanom zakonom.

Jedinice lokalne samouprave često nisu sposobne prikupiti dovoljnu količinu vlastitih prihoda da bi pokrili proračunske rashode te se koriste sredstvima fiskalnog izravnanja koja im omogućuju da pružaju javne usluge na način koji je propisan zakonom.

Provodeći analizu fiskalnog kapaciteta na četiri grada Splitsko-dalmatinske županije mogu se uočiti određene zajedničke značajke. Naime, kod svakog grada, prihodi poslovanja su veći od rashoda poslovanja kroz cijelo promatrano razdoblje. Može se i primjetiti da je u 2018. grad Sinj imao skoro pa duplo veće prihode poslovanja u odnosu na godinu prije,a razlog povećanja proračuna je u provedbi projekta „Sinj u sridu“ kojim se planira uređenje i obnova kulturne baštine grada Sinja,a projekt je najvećim dijelom financiran sredstvima Europske unije. Analizom se može zaključiti da kod sva četiri grada najveći udio prihoda zauzimaju prihodi od poreza,a najveći udio prihoda od poreza ima Sinj (68%), zatim Imotski (67%),pa Split sa 60% i na kraju Makarska sa 48%. Razlog nešto manjih prihoda od poreza kod Makarske je u prihodima od upravnih i administrativnih pristojbi,pristojbi po posebnim propisima i naknada koji imaju udio od 35%,a unutar te stavke najveći dio dolazi od

komunalnih doprinosa. Promatrajući ukupne prihode i rashode, najveće iznose ima Split, nakon čega slijedi Makarska, Sinj te Imotski.

Analizom ukupnih prihoda i rashoda ostalih gradova Splitsko-dalmatinske županije može se uočiti da su u 2018. godini proračunski deficit ostvarili Supetar, Vrlika i Vrgorac.

Prema analizi odabranih pokazatelja fiskalnog kapaciteta možemo vidjeti da najveće ukupne prihode po stanovniku ima Makarska sa 7.592,597 kune po stanovniku,zatim Split(4.637,88), Imotski(3.600,046) i na kraju Sinj sa 3.353,003 kune po stanovniku. Ukupni rashodi po stanovniku imaju isti raspored te Makarska ima 6.147,398 kuna po stanovniku, Split(4.446,424),Imotski(2.925,731) i Sinj(2.646,049). Prema odabranim pokazateljima fiskalnog kapaciteta može se zaključiti da Makarska ima najveći fiskalni kapacitet od odabranih gradova.

Analizirajući udio vlastitih prihoda u ukupnim prihodima može se vidjeti da je Makarska najbliže cilju da svojim vlastitim prihodima pokrije proračunske rashode, dok je Sinj u najgorem položaju od četiri promatrana grada što se može dokazati i činjenicom da je u 2019. Sinj peti grad u Hrvatskoj po primljenim sredstvima fiskalnog izravnanja.

LITERATURA

1. Babić, Z., Botrić, V., Božić, Lj., Jurlina Alibegović, D., i dr. (2010): Analitičke podloge za učinkovitu decentralizaciju u Hrvatskoj. Dostupno na: https://www.eizg.hr/userdocsimages/projekti/zavrseni/studija_analiticke_podloge_za_ucinkovitu_decentralizaciju_u_hrvatskoj.pdf , [09.8.2019.]
2. Bajo, A (2004): Fiskalna decentralizacija, Institut za javne financije, Zagreb
3. Bajo, A. (1998): Fiskalno izravnanje. Financijska praksa, 1998, 22 (4-5), str. 649-652. Raspoloživo na: http://www.ijf.hr/pojmovnik/fiskalno_izravnanje.htm[13.08.2019.]
4. Čulo, I. (2002.) : Financiranje jedinica lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj, Veleučilište u Požegi, Matica hrvatska
5. Hohnjec, I., Kocelj, A., Jakir-Bajo, I. (2017).. Novi model financiranja lokalne i područne(regionalne) samouprave
6. Jurlina Alibegović, D. (2010): Financiranje lokalne samouprave, Ekonomski institut, Zagreb
7. Jurlina Alibegović, D. (2012): Fiskalna decentralizacija u Hrvatskoj ; Između želja i mogućnosti, Ekonomski institut Dostupno na: http://iju.hr/Dokumenti/fju_1.pdf
8. Klarić, M.(2017) : Problems and Developments in the Croatian Local Self-Government... Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu,str. 807.- 823
9. Koprić, I.(2010) : Karakteristike sustava lokalne samouprave u Hrvatskoj, HRVATSKA JAVNA UPRAVA, str. 371–386
10. Koprić, I. (2010.) Stanje lokalne samouprave u Hrvatskoj, Hrvatska javna uprava, god. 10., br. 3
11. Ministarstvo financija: Fiskalno izravnanje, Dostupno na : http://www.mfin.hr/hr/fiskalno-izravnanje
12. Ministarstvo financija: Financijski izvještaj JLP(R)S za period 2014.-2018
13. Narodne novine, (2017): Zakon o financiranju jedinica lokalne i regionalne(područne samouprave, Narodne novine d.d. Zagreb, broj 127.
14. Narodne novine, (2018): Zakon o komunalnom gospodarstvu, Narodne novine d.d. Zagreb, broj 68.,110.
15. Narodne novine : Zakon o proračunu, Narodne novine d.d. Zagreb, broj 87/08,136/12,15/15

16. Šinković, Z. (2019): Financiranje jedinica lokalne i regionalne (područne samouprave). Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 56, 1/2019
17. Živić, D. (2018) : Depopulacija i starenje u Istočnoj Hrvatskoj, Dostupno na: https://hrcak.srce.hr/214076[10.09.2019.]

POPIS TABLICA

Tablica 1. Glavni pokazatelji fiskalnog kapaciteta 2
Tablica 2. Prihodi i rashodi poslovanja zajedno svih gradova Splitsko-dalmatinske županije 15
Tablica 3. Prikaz fiskalnog kapaciteta grada Splita 18
Tablica 4. Prihodi i rashodi poslovanja grada Splita od 2014. do 2018. 19
Tablica 5. Prkaz fiskalnog kapaciteta grada Imotskog 22
Tablica 6. Prihodi i rashodi poslovanja grada Imotskog od 2014. do 2018. 22
Tablica 7. Prikaz fiskalnog kapaciteta grada Makarske 25
Tablica 8. Prihodi i rashodi poslovanja grada Makarske od 2014. do 2018. 26
Tablica 9. Prikaz fiskalnog kapaciteta grada Sinja 29
Tablica 10. Prihodi i rashodi poslovanja grada Sinja od 2014. do 2018. 30
Tablica 11. Proračun ostalih gradova u 2018. godini 33
Tablica 12. Udio vlastitih prihoda u ukupnim prihodima 34

POPIS SLIKA

Slika 1. Izračun kapaciteta ostvarenih poreznih prihoda Općine A 12
Slika 2. Općine koje imaju pravo na sredstva fiskalnog izravnanja 12
Slika 3. Izračun sredstava fiskalnog izravnanja u punom iznosu za Općinu A 13
Slika 4. Ukupna sredstva fiskalnog izravnanja u punom iznosu 13

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Prihodi i rashodi poslovanja zajedno svih gradova Splitsko-dalmatinske županije 16
Grafikon 2. Struktura prihoda poslovanja zajedno svih gradova Splitsko-dalmatinske županije 17
Grafikon 3. Struktura rashoda poslovanja zajedno svih gradova Splitsko-dalmatinske županije 17
Grafikon 4. Prihodi i rashodi poslovanja grada Splita od 2014. do 2018. godine 20
Grafikon 5. Struktura prihoda poslovanja grada Splita u 2018. godini 20
Grafikon 6. Struktura rashoda od poslovanja grada Splita u 2018. godini 21
Grafikon 7. Prihodi i rashodi poslovanja grada Imotskog od 2014. do 2018. godine 23

Grafikon 8. Struktura prihoda od poslovanja grada Imotskog u 2018. godini 24
Grafikon 9. Struktura rashoda od poslovanja grada Imotskog u 2018. godini..... 25
Grafikon 10. Prihodi i rashodi poslovanja grada Makarske od 2014. do 2018. godine 27
Grafikon 11. Struktura prihoda od poslovanja grada Makarske u 2018. godini 28
Grafikon 12. Struktura rashoda poslovanja grada Makarske u 2018. godini 29
Grafikon 13. Prihodi i rashodi poslovanja grada Sinja od 2014. do 2018. godine 31
Grafikon 14. Struktura prihoda poslovanja grada Sinja u 2018. godini..... 32
Grafikon 15. Struktura rashoda poslovanja grada Sinja u 2018. godini 33
Grafikon 16. Struktura prihoda i rashoda poslovanja ostalih gradova u 2018. godini..... 34

SAŽETAK

Financiranje jedinica lokalne samouprave provodi se kroz razne oblike prihoda koji su nerijetko nedostatni za financiranje svih proračunskih rashoda. Stoga se ovim završnim radom prikazuje fiskalni kapacitet lokalnih samoupravnih jedinica, kako pojedinačnih tako i skupno i to na primjeru gradova Splitsko-dalmatinske županije, s čime bi se uvidjela njihova snaga i struktura. Također se analizira sustav fiskalnog izravnanja kojim se financiraju lokalne jedinice koje proračunske rashode ne mogu pokriti vlastitim prihodima. Glavni cilj rada je analiza strukture prihoda gradova Splitsko-dalmatinske županije i to ponajprije Splita, Sinja, Makarske i Imotskog, te identificiranje udjela njihovih vlastitih prihoda u ukupnim proračunskim prihodima. Uz su to prikazani te interpretirani dobiveni kvantitativni podatci. Važno je naglasiti da kod analize odabranih gradova - Splita, Sinja, Makarske i Imotskog, prihodi u najvišoj mjeri su dolazili od poreza, prihoda od upravnih i administrativnih postrojbi te pomoći, a rashodi su u najvišoj mjeri dolazili od materijalnih rashoda i rashoda za zaposlene. Analizom odabranih pokazatelja fiskalnog kapaciteta došlo se do zaključka da Makarska ima najveći fiskalni kapacitet, dok gledajući udio vlastitih prihoda u ukupnim prihodima Sinj ima najmanji udio, a Makarska najveći.

Ključne riječi: fiskalni kapacitet, fiskalno izravnanje, gradovi Splitsko-dalmatinske županije

SUMMARY

Financing of local self-government units is carried out through various forms of income that are often insufficient to finance all budget expenditures, therefore, this final work presents the fiscal capacity of local self-governing units, both individual and collective, for example in the cities of the Split-Dalmatia County they saw their strength and structure. It also analyzes the fiscal equalization system, which finances local units that can't cover their own budgetary expenditures with own revenues. The main aim of the paper is to analyze the income structure of the Split-Dalmatia County cities, primarily Split, Sinj, Makarska and Imotski, and to identify the share of their own revenues in total budget revenues. In addition, the obtained quantitative data will be presented and interpreted. It is important to emphasize that, in the analysis of the selected cities - Split, Sinj, Makarska and Imotski - revenues came to the highest from taxes, revenues from administrative and administrative units, and expenditures

came to the highest from material expenditures and expenditures for employees. The analysis of selected fiscal capacity indicators has led to the conclusion that Makarska has the highest fiscal capacity,while considering the share of own revenues in total revenues, Sinj has the lowest share and Makarska has the largest.
Keywords: fiscal capacity, fiscal equalization, cities of Split – Dalmatia county